

Ang Pulong sang Kabuhi

1 Sa wala pa matuga ang kalibutan, yara na ang Pulong. Ang Pulong ka-upod sa Dios, kag ang Pulong Dios. ² Halin gid sa ginsugoran ang Pulong kaupod sa Dios. ³ Paagi sa Pulong gintuga sang Dios ang tanan, kag wala sing may natuga kon indi paagi sa iya. ⁴ Ang Pulong amo ang ginhalinan sang kabuhi,^a kag ini nga kabuhi nagdala sing kapawa sa mga tawo. ⁵ Ang kapawa nagasiga sa kadudolman, kag ang kadudolman wala makadaog sang kapawa.

⁶ Ang Dios nagpadala sang iya manug-balita, ang tawo nga ginahingalanan kay Juan, ⁷ nga nagkari sa pagsugid sa mga tawo naharungod sang kapawa. Ginsugiran niya sila agod ang tanan magpamati sang mensahi, kag magtuo. ⁸ Sia mismo indi amo ang kapawa, kundi nagkari sia sa pagsugid nahanungod sang kapawa. ⁹ Ang Pulong amo ang matuod nga kapawa nga nagakari sa kalibutan kag nagaiwag sa tanan nga mga tawo.

¹⁰ Ang Pulong yara na nga daan sa kalibutan. Ang kalibutan gintuga sang Dios paagi sa iya, pero ang kalibutan wala magkilala sa iya. ¹¹ Nagkari sia sa iya kaugalingon nga banwa, pero ang iya mga kasimanwa wala magbaton sa iya. ¹² Pero may yara gid man nga nagbaton kag nagtuo sa iya. Gani ini sila ginhataan sing kinamatarong nga mangin-anak sang Dios. ¹³ Nangin-anak sila sang Dios indi sa tawuhanon nga paagi sa bagay nga natawo sila nga may tawuhanon nga amay, kundi ang Dios mismo amo ang ila Amay.

¹⁴ Ang Pulong nangintawo kag nagpuyo sa tunga naton. Nakita naton ang iya himaya nga puno sang grasya kag kamatuoran; ini amo ang himaya nga nabaton niya subong bugtong nga Anak sang Amay.

¹⁵ Nagpanaksi si Juan nahanungod sa iya, kag nagsinggit, "Amo ini sia ang akon ginsiling sa inyo nga magakari nga ulihi lang sa akon, pero labaw pa sia sa

akon, kay sa wala pa ako matawo, yara na sia!"

¹⁶ Gikan sa kabuganaan sang iya manggad ginhatagan niya kita tanan sang nagadinasundason nga mga bugay.

¹⁷ Ang Kasugoan ginhatag sang Dios paagi kay Moises, pero ang grasya kag kamatuoran nag-abot sa aton paagi kay Jesu-Cristo. ¹⁸ Wala sing bisan sin-o nga nakakita sa Dios, kundi ang bugtong nga Anak nga Dios, nga yara sa luyo sang Amay, amo gid lamang ang nakakita sa Dios. Sia amo ang nagpahayag sa iya.

Ang Mensahi ni Juan Bautista

(*Mat. 3:1-12; Mar. 1:1-8; Luc. 3:1-18*)

¹⁹ Ang mga pangulo sang mga Judio sa Jerusalem nagpadala sing mga pari kag mga Levita sa pagpamangkot kay Juan kon sin-o sia.

²⁰ Si Juan nagsabat kag nagpahayag nga wala sing lipudlipod, "Indi ako ang Cristo."

²¹ Ginpamangkot nila sia, "Kon amo, sin-o ka? Ikaw bala si Elias?"

Nagsabat si Juan, "Indi ako si Elias."

Nagpamangkot sila, "Ikaw bala ang Propeta?"

Nagsabat si Juan, "Indi."

²² Nagsiling sila, "Sugiri kami kon sin-o ka agod may isabat kami sa mga nagpadala sa amon. Ano ang masiling mo nahanungod sa imo kaugalingon?"

²³ Si Juan nagsabat:

"Ako amo 'ang tingog sang isa

Nga nagasinggit sa desierto:

Maghimo kamo sing tadlong
nga dalan

Nga pagaagyan sang Ginoo!"

(Amo ini ang ginsiling ni Isaias nga propeta.)

²⁴ Ini nga mga sinugo ginpadala sang mga Fariseo. ²⁵ Ginpamangkot nila si Juan, "Kon indi ikaw ang Cristo, ukon si Elias ukon ang Propeta, ngaa bala nga nagapangbautiso ka?"

²⁶ Nagsabat si Juan, "Ako nagapangbautiso sa tubig, pero sa tunga ninyo may isa nga wala ninyo makilala. ²⁷ Uhihi

^a Ang Pulong amo ang ginhalinan sang kabuhi: ukon Ang tanan nga ginhimo may kabuhi sa paghiusa sa Pulong.

lang sia sa akon, pero indi ako takos sa paghubad sang higot sang iya sandalyas.”

²⁸Ini tanan nahanabo sa Betania, sa tabok sang suba sang Jordan sa diin nagapangbautiso si Juan.

Ang Cordero sang Dios

²⁹Sang madason nga adlaw, nakita ni Juan si Jesus nga nagapakadto sa iya kag nagsiling sia, “Yari ang Cordero sang Dios nga nagakuha sang sala sang kalibutan! ³⁰Amo ini sia ang akon ginsiling nga magakari nga ulihi lang sa akon, pero labaw pa sia sa akon, kay sa wala pa ako matawo, yara na sia. ³¹Wala ako makahibalo kon sin-o gid sia, pero nagkari ako nga nagabautiso sa tubig agod nga mapakilala ko sia sa Israel.”

“Nakita ko ang Espiritu nga nagkunsad gikan sa langit subong sang isa ka pating.” (1:32)

³²Ini amo ang panaksihon nga ginhatag ni Juan, “Nakita ko ang Espiritu nga nagkunsad gikan sa langit subong sang isa ka pating, kag nagpabilin sa ibabaw niya. ³³Wala pa ako makakilala sa iya, pero ang Dios nga nagpadala sa akon sa pagbautiso sa tubig, nagsiling sa akon, ‘Makita mo ang Espiritu nga magakunsad kag magapabilin sa isa ka tawo. Ina nga tawo amo ang magabautiso sa Espiritu Santo.’ ” ³⁴Kag nagsiling pa gid si Juan, “Nakita ko ini kag nagsiling ako sa inyo, nga sia amo ang Anak sang Dios.”

Ang Nahauna nga mga Gintuton-an ni Jesus

³⁵Sang madason nga adlaw, yadto didto liwat si Juan kag ang duha sang iya mga gintuton-an, ³⁶sang makita niya si Jesus nga nagalabay. Nagsiling sia, “Yari ang Cordero sang Dios!”

³⁷Ang duha niya ka gintuton-an nakabati sang pagsiling niya sini, kag nagsunod sila kay Jesus. ³⁸Nagbalikid si Jesus, nakita niya sila nga nagasunod sa iya, kag nagpamangkot sia sa ila, “Ano bala ang ginapangita ninyo?”

Nagsabat sila, “Sa diin bala ikaw nagapuyo, Rabbi?” (Ini nga tinaga nagakahulogan “Manunodlo.”)

³⁹Nagsabat sia, “Kari kag tan-awa ninyo.” Gani naglakat sila upod sa iya kag nakita nila kon diin sia nagapuyo, kag nagpabilin sila upod sa iya sadtong adlaw. (Mga alas kuwatro na sadto ang hapon.)

⁴⁰Ang isa sang duha nga nakabati kay Juan kag nagsunod kay Jesus amo si Andres nga utod ni Simon Pedro. ⁴¹Sa gilayon ginpangita niya ang iya utod nga si Simon kag ginsugiran niya sia, “Nakita namon ang Mesias.” (Ini nga tinaga nagakahulogan “Cristo.”) ⁴²Dayon gindala niya si Simon sa kay Jesus.

Si Jesus nagtulok sa iya kag nagsiling, “Ikaw si Simon, anak ni Juan. Pagahingalanan ikaw Cefas.” (Pareho man ini sang ngalan nga Pedro nga kon sayuron “Bato.”)

Gintawag ni Jesus si Felipe kag si Natanael

⁴³Sang madason nga adlaw, ginpakaayo ni Jesus nga magkadto sa Galilea. Nakita niya si Felipe kag ginsinggan, “Upod ka sa akon!” ⁴⁴(Si Felipe taga-Betsaida, nga amo man ang banwa sa diin si Andres kag si Pedro nagapuyo.) ⁴⁵Gani, ginpangita ni Felipe si Natanael, kag ginsugiran sia, “Nakita namon ang tawo nga nahanungod sa iya si Moises nagsulat sa libro sang Kasugoan, kag ang mga propeta nagsulat man nahanungod sa iya. Sia amo si Jesus nga anak ni Jose

nga taga-Nazaret.”

⁴⁶Si Natanael nagpamangkot, “May maayo bala nga butang nga makagikan sa Nazaret?”

Si Felipe nagsabat, “Kari ka kag tanawa.”

⁴⁷Sang makita ni Jesus si Natanael nga nagapakadto sa iya nagsiling sia nahanungod kay Natanael, “Yari ang isa ka matuodtuod nga Israelinhon: waay sing limbong sa iya!”

⁴⁸Si Natanael nagpamangkot sa iya, “Paano mo ako nakilala?”

Si Jesus nagsabat, “Nakita ko na ikaw didto sa idalom sang kahoy nga higera, sa wala pa ikaw gintawag ni Felipe.”

⁴⁹Nagsabat si Natanael, “Manunodlo, ikaw amo ang Anak sang Dios! Ikaw amo ang Hari sang Israel!”

⁵⁰Nagsiling si Jesus, “Nagatuo bala ikaw tungod kay nagsiling ako sa imo nga nakita ko ikaw sang didto ikaw sa idalom sang kahoy nga higera? Dalagku pa gid sini nga mga butang ang imo makita!” ⁵¹Kag si Jesus nagsiling sa ila, “Matuod gid, makita ninyo ang langit nga nabuksan kag ang mga anghel sang Dios nga nagasakapanaog sa ibabaw sang Anak sang Tawo!”

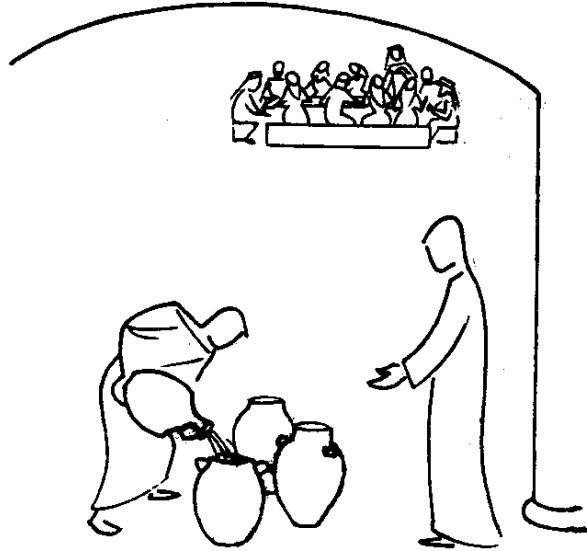
Ang Kasal sa Cana

2 Sang makaligad ang duha ka adlaw, may ginhiwat nga kasal sa banwa sang Cana, sa Galilea. Ang iloy ni Jesus yadto didto, ²kag si Jesus kag ang iya mga gintuton-an gin-agda man sa kasal. ³Sang naurot na inom ang tanan nga bino, ang iloy ni Jesus nagsiling sa iya, “Naurotan sila sing bino.”

⁴Si Jesus nagsabat, “Ginang, indi na kinahanglan nga singganan mo pa ako kon ano ang akon himuon. Ang akon tion wala pa mag-abot.”

⁵Dayon, ang iloy ni Jesus nagsiling sa mga suloguon, “Himoa ninyo ang bisan ano nga isiling niya sa inyo.”

⁶Ang mga Judio may pagsulondan nahanungod sa pagpanghinaw, kag sa sini nga tinutoyo may anom didto ka mga tadyaw, ang tagsa ka tadyaw sarang masudlan sang apat ukon lima ka lata

“Pun-a ninyo sing tubig ang mga tadyaw.”
(2: 7)

nga tubig. ⁷Si Jesus nagsiling sa mga suloguon, “Pun-a ninyo sing tubig ang mga tadyaw.” Ginpuno nila sing tubig ang mga tadyaw tubtob sa bibig, ⁸kag dayon ginsinganan niya sila, “Karon, sandok kamo sa sinang tubig kag dalha sa manugdumala sang punsyon.” Gindala nila ini sa manugdumala, ⁹kag iya gindimdiman ang tubig nga nahimo nga bino. Wala sia makahibalo kon diin ini nga bino maghalin (pero nakahibalo iya ang mga suloguon nga nagsandok sang tubig). Gani gintawag niya ang nobyo ¹⁰kag ginsinganan, “Ang tanan nga mga tawo nagasirbe sang labing maayo nga bino una sa tanan kag kon tama na ang nainom sang mga dinapit, ginahatag nila ang ordinaryo nga bino. Pero ikaw iya nagasirbe sang labing maayo nga bino tubtob karon!”

¹¹Ini amo ang nahauna sang gamhanan nga mga buhat nga ginhimo ni Jesus sa Cana sang Galilea. Didto ginpahayag niya ang iya himaya, kag ang iya mga gintuton-an nagtuo sa iya.

¹²Sa tapos sini si Jesus kag ang iya iloy, ang iya utod nga mga lalaki, kag mga gintuton-an nagpa-Capernaum, kag nagtener sila didto sing pila ka adlaw.

Nagsulod si Jesus sa Templo

(Mat. 21:12-13; Mar. 11:15-17;

Luc. 19:45-46)

¹³Nagahilapit na ang Piesta sang

Pascua sang mga Judio, gani si Jesus nagpa-Jerusalem. ¹⁴May nakita sia nga mga tawo didto sa templo nga nagabaligya sang mga baka, mga karnero, kag mga pating, kag ang mga manugbaylo man sang kuwarta nga yara sa ila mga lamisa. ¹⁵Naghimo si Jesus sang inughanot nga lubid kag iya ginpanabog ang tanan nga mga sapat pa gwa sa templo, ang mga karnero kag mga baka. Ginpamaliskad niya ang mga lamisa sang mga manugbaylo sang kuwarta, kag ginwas-ag niya ang ila mga kuwarta; ¹⁶kag ginmanduan niya ang mga manugbaligya sang pating, "Kuhaa ninyo ina diri! Indi ninyo paghimoa nga balaligyaan ang balay sang akon Amay!" ¹⁷Nadumdoman sang iya mga gintuton-an nga ang kasulatan nagasiling, "Ang akon kabalaka sa imo balay, O Dios, nagadabdab sa sulod nakon subong sang kalayo."

¹⁸Ang mga pangulo sang mga Judio nagpamangkot sa iya, "Ano bala nga milagro ang imo mahimo sa pagpakita sa amon nga may katarungan ka sa paghimo sini?"

¹⁹Si Jesus nagsabat, "Gub-a ninyo ining templo sang Dios kag sa sulod sang tatlo ka adlaw patindugon ko ini liwat."

²⁰Namangkot sila sa iya, "Ini nga templo ginpatindog sa sulod sang 46 ka tuig, kag patindugon mo bala ini sa sulod sang tatlo lamang ka adlaw?"

²¹Pero ang templo nga ginsiling ni Jesus amo ang iya lawas. ²²Gani sang nabanhaw sia, nadumdoman sang iya mga gintuton-an nga ginhambal niya ini, kag nagtuo sila sa kasulatan kag sa mga pulong nga ginhambal ni Jesus.

Nakilala ni Jesus ang Tanan nga mga Tawo

²³Sang didto si Jesus sa Jerusalem sa Piesta sang Pascua, madamo ang mga nagtuo sa iya sang makita nila ang gamhanan nga mga buhat nga ginhimo niya. ²⁴Pero si Jesus wala magsalig sang iya kaugalingon sa ila, tungod kay nakilala gid niya sing maayo ang tanan nga mga

tawo. ²⁵Wala na sing kinahanglan nga sugiran sia nahanungod sang mga tawo, kay nahibaluan gid niya kon ano ang yara sa ila mga tagipusoon.

Si Jesus kag si Nicodemo

3 May isa ka tawo nga ginhingalanan kay Nicodemo, isa ka pangulo sang mga Judio, nga katapo sang partido sang mga Fariseo. ²Isa sadto ka gab-i, nagkadto sia kay Jesus kag nagsiling sa iya, "Rabbi, nahibaluan namon nga ikaw isa ka manunodlo nga ginpadala sang Dios. Wala sing makahimo sang gamhanan nga mga buhat nga imo ginahimo kon ang Dios wala nagaupod sa iya."

³Si Jesus nagsabat, "Nagasiling ako sa imo sang matuod: wala sing isa nga makakita sang Ginharian sang Dios kon indi sia matawo liwat."^b

⁴Si Nicodemo nagpamangkot, "Pano bala ang pagkatawo liwat sang tawo kon daku na sia? Makasulod pa bala sia sa tiyan sang iya iloy kag magpakatawo liwat?"

⁵Si Jesus nagsabat, "Nagasiling ako sa imo sang matuod: wala sing isa nga makasulod sa Ginharian sang Dios, kon indi sia matawo sa tubig kag sa Espiritu.

⁶Ang gin-anak sang tawo, tawo, kag ang gin-anak sa Espiritu, espiritu. ⁷Indi ka magkatingala nga ako nagasiling sa imo, 'Dapat kamo tanan matawo liwat.'^c

⁸Ang hangin nagahuyop bisan sa diin ang luyag niya. Mabatian mo ang iya huni, pero indi ka makahibalo kon diin ini nagahalin kag kon diin nagapakadto. Subong man sini ang nagakatabo sa tag-satagsa nga natawo sa Espiritu."

⁹Si Nicodemo nagpamangkot, "Pano bala ang pagkahimo sini?"

¹⁰Si Jesus nagsabat, "Bantog ka nga manunodlo sang Israel, kag wala ka makahibalo sini? ¹¹Nagasiling ako sa imo sang matuod: nagahambal kami sang amon nahibaluan, kag nagasugid sang amon nakit-an, pero wala gid sing isa sa inyo nga nagapati sang amon ginsiling. ¹²Wala kamo nagapati sa akon

^bliwat: ukon halin sa ibabaw.

^cliwat: ukon halin sa ibabaw.

kon magsugid ako sa inyo nahanungod sang mga butang sa sini nga kalibutan. Gani, paano abi ang pagtuo ninyo sa akon, kon sugiran ko kamo nahanungod sang mga butang nga langitnon? ¹³Kag wala sing bisan isa nga nakasaka sa langit luas lamang sa Anak sang Tawo nga nagpanaog halin sa langit."

¹⁴Subong nga si Moises nagbayaw sang man-og nga saway sa isa ka tukon didto sa desierto, sa amo man nga bagay pagabayawon ang Anak sang Tawo, ¹⁵agod nga ang tagsatagsa nga magtuo sa iya may kabuhi nga wala sing katapusan. ¹⁶Kay ginhigugma gid sang Dios ang kalibutan sa bagay nga ginhatag niya ang iya bugtong nga Anak, agod nga ang tagsatagsa nga nagatuo sa iya indi na mapatay, kundi may kabuhi nga wala sing katapusan. ¹⁷Kay ang Dios wala magpadala sang iya Anak sa kalibutan sa paghukom sang kalibutan, kundi sa pagluwas sang kalibutan.

¹⁸Ang bisan sin-o nga nagatuo sa Anak indi pagkondenahon, pero ang bisan sin-o nga wala nagatuo nakondenar na, bangod kay wala sia magtuo sa bugtong nga Anak sang Dios. ¹⁹Amo ini ang kabangdanan sang pagkondenar: ang kapawa nagkari sa kalibutan, pero ang mga tawo naghigugma sang kadudolman sa baylo sang kapawa, kay malaut ang ila ginahimo. ²⁰Kag ang bisan sin-o nga nagahimo sing malaut nagakontra sa kapawa kag indi magpalapit sa kapawa, kay indi sia luyag nga masapwan ang iya malain nga binuhatan. ²¹Pero ang bisan sin-o nga nagaginawi suno sa kamatuoran nagapalapit sa kapawa, agod mapahayag sang kapawa ang tanan nga iya ginhimo sa pagtuman sa Dios.

Si Jesus kag si Juan

²²Sa tapos sini, si Jesus kag ang iya mga gintuton-an nagkadto sa probinsya sang Judea. Nagtener sia didto sing pila ka adlaw kaupod nila, kag nagpangbautiso. ²³Si Juan nagpangbautiso man sa Enon malapit sa Salim, kay madamo ang tubig didto. Ang mga tawo nagkadto sa iya, kag ginbautisohan niya sila. ²⁴(Si Juan wala pa sadto nabilanggo.)

²⁵Ang iban sang mga gintuton-an ni Juan nagpakigbais sa isa ka Judio nahanungod sang pagsulondan sa pagpaninlo. ²⁶Gani, nagkadto sila kay Juan kag nagsiling sa iya, "Manunodlo, nadumdoman mo bala yadtong tawo nga upod mo anay didto sa tabok sang Jordan nga ginsugid mo sa amon? Abi mo nagapangbautiso na sia karon, kag halos ang tagsatagsa nagakadto sa iya!"

²⁷Si Juan nagsabat, "Wala sing bisan sin-o nga makaangkon sang bisan ano nga butang kon indi pagihatag ini sang Dios sa iya. ²⁸Kamo mismo amo ang akon mga saksi nga ako nagsiling, 'Indi ako ang Cristo, kundi ako amo ang ginpadala sa pag-una sa iya.' ²⁹Ang nagaangkon sang nobya amo ang nobyo; ang abyan sang nobyo nga nagatambong kag nagapamati, nagakalipay sa pagpamati sang tingog sang nobyo. Sa amo man nga paagi, nanginbug-os ang akon kalipay. ³⁰Dapat sia magmangindaku, pero ako magmangindiutay."

Ang Nagakari gikan sa Langit

³¹Ang nagakari halin sa ibabaw labaw sa tanan; ang nagahalin sa kalibutan, iya sang kalibutan kag nagahambal sang mga butang nga kalibutanon. Ang nagakari halin sa langit labaw sa tanan. ³²Nagasugid sia sang iya nakita kag nabatian, pero wala sing may nagapati sang iya mensahi. ³³Ang bisan sin-o nga nagapati sang iya mensahi nagapamatuod paagi sini nga ang Dios matuod. ³⁴Ang ginpadala sang Dios nagahambal sang mga pulong sang Dios, kay ginahatag sang Dios sa iya ang kabug-osang sang iya Espiritu. ³⁵Ang Amay nagahigugma sang iya Anak kag nagtugyan sa iya sang tanan. ³⁶Ang bisan sin-o nga nagatuo sa Anak may kabuhi nga wala sing katapusan, pero ang bisan sin-o nga nagalalis sa Anak indi makaangkon sang kabuhi, kundi ang kaakig sang Dios magapabilin sa iya sa walay katubtoban.

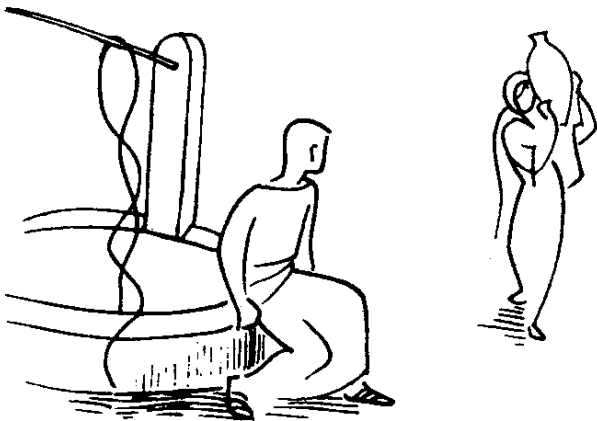
Si Jesus kag ang Babayi nga Taga-Samaria

4 Nakabati ang mga Fariseo nga si Jesus may madamo na nga mga

sumolunod kag nagpangbautiso sia sing madamo pa nga mga gintuton-an sang sa kay Juan. ²(Ang matuod amo nga indi si Jesus ang nagapangbautiso, kundi ang iya lang mga gintuton-an.) ³Sang mahibaluan ini ni Jesus, naghalin sia sa Judea kag nagbalik sa Galilea. ⁴Sa iya pagpakadto didto kinahanglan maagi gid sia sa Samaria.

⁵Nag-abot sia sa isa ka banwa sang Samaria nga ginatawag Sicar, malapit sa isa ka puna nga duta nga ginhatag ni Jacob sa iya anak nga si Jose. ⁶Yadto didto ang bubon ni Jacob, kag si Jesus nga nalapyo tungod sa panglakaton, naglingkod sa bibi sang bubon. Mga udtong adlaw gid sadto.

⁷Nag-abot ang isa ka babayi nga taga-Samaria sa pagsag-ob, kag si Jesus nagsiling sa iya, "Paimna ako." ⁸(Ang iya mga gintuton-an nagkadto sa banwa sa pagbakal sang pagkaon.)

Nag-abot ang isa ka babayi nga taga-Samaria sa pagsag-ob. (4: 7)

⁹Ang babayi nga taga-Samaria nagsabat, "Ikaw Judio kag ako Samariahanon, ngaa bala nga nagapangayo ka sa akon nga paimnon ko ikaw?" (Kay ang mga Judio kag mga Samariahanon wala nagayuhay.)

¹⁰Si Jesus nagsabat, "Kon imo lang nahibaluan kon ano ang ginahatag sang Dios, kag kon sin-o ang nagapangayo sa imo sang tubig makapangayo ka kuntani sa iya kag sia magahatag sa imo sang tubig nga buhi."

¹¹Ang babayi nagsiling, "Sir, wala ikaw sing timba kag ang bubon mada-

lom. Diin bala ikaw makuha sang tubig nga buhi? ¹²Ang amon amay nga si Jacob naghatag sini nga bubon sa amon; sia, ang iya mga kaanakan, kag ang iya mga hayop, tanan sila nag-inom sa sini nga bubon. Sobra pa bala ikaw sa amon amay nga si Jacob?"

¹³Si Jesus nagsabat, "Ang bisan sin-o nga nagainom sini nga tubig pagauhawon liwat, ¹⁴pero ang bisan sin-o nga nagainom sang tubig nga akon ihatag indi na gid pag-uhawon. Kay ang tubig nga akon ihatag sa iya mangintuboran sa sulod niya nga magahatag sa iya sang tubig nga buhi kag sang kabuhi nga wala sing katapusan."

¹⁵Ang babayi nagsiling, "Sir, hatagi ako sini nga tubig, agod indi na gid ako pag-uhawon liwat, kag agod indi na ako magbalikbalik diri sa pagsag-ob."

¹⁶Si Jesus nagsiling sa iya, "Lakat ka, tawga ang imo bana, kag magbalik diri."

¹⁷Ang babayi nagsiling, "Wala ako sing bana."

Si Jesus nagsabat, "Husto ang imo ginsiling nga wala ikaw sing bana. ¹⁸Kay may lima ikaw ka bana, kag ang tawo nga imo ginapuyo karon indi man matuod mo nga bana. Matuod ang ginsiling mo."

¹⁹Ang babayi nagsabat, "Sir, sa banta ko isa ikaw ka propeta. ²⁰Ang mga katigulangan namon nga mga Samariahanon nagsimba sa Dios sa sini nga bukid, pero kamo nga mga Judio nagasiling nga ang Jerusalem amo ang duog sa diin dapat kita magsimba sa Dios."

²¹Si Jesus nagsiling sa iya, "Inday, patiha ako, magaabot ang tion nga ang mga tawo indi magsimba sa Amay sa sini nga bukid ukon sa Jerusalem. ²²Kamo nga mga Samariahanon wala gid makakilala kon sin-o ang inyo ginasimba. Kami nga mga Judio nakakilala kon sin-o ang amon ginasimba, kay ang kaluwasan nagagikan sa mga Judio. ²³Pero ang tion magaabot, kag nag-abot na, nga ang matuod nga mga manugsimba magasimba sa Amay sa espiritu kag sa kamatuoran. Amo ini ang mga manugsimba nga luyag sang Amay nga magsimba sa iya. ²⁴Ang Dios Espiritu, kag ang nagasim-

ba sa iya dapat magsimba sa espiritu kag sa kamatuoran.”

²⁵Ang babayi nagsiling sa iya, “Nakahibalo ako nga ang Mesias, nga ginatawag Cristo, magaabot. Kon mag-abot sia, magasugid sia sa amon sang tanan nga mga butang.”

²⁶Si Jesus nagsiling, “Ako ina sia, ako nga nagahambal sa imo.”

²⁷Sa amo man nga tion nagbalik ang mga gintuton-an ni Jesus, kag daku gid ang ila katingala sang makita nila nga nagapakighambal sia sa isa ka babayi. Pero wala gid sing bisan isa sa ila nga nagsiling sa babayi, “Ano bala ang kinahanglan mo?” ukon nagpamangkot kay Jesus, “Ngaa bala nagapakighambal ka sa iya?”

²⁸Dayon ginbilin sang babayi ang iya tibod nga salag-uban, nagbalik sia sa banwa, kag nagsiling sa mga tawo didto, ²⁹“Dali kamo kag tan-awa ninyo ang tawo nga nagsugid sa akon sang tanan nga akon nahimo. Amo na ayhan ini ang Cristo?” ³⁰Gani naggwa sila sa banwa kag nagkadto kay Jesus.

³¹Sa amo nga tion ang mga gintuton-an nagsagi agda sa kay Jesus, “Manunodlo, magkaon ka man!”

³²Pero nagsabat sia, “May kalan-on ako nga wala gid ninyo mahibaloi.”

³³Gani ang mga gintuton-an nagpina-mangkutanay, “May nagdala ayhan sa iya sing pagkaon?”

³⁴Si Jesus nagsiling sa ila, “Ang akon kalan-on amo ang pagtuman sang kabubot-on sang nagpadala sa akon kag ang pagtapos sang bulohaton nga iya ginhatag sa akon. ³⁵May hulobaton kamo nga nagsiling, ‘Apat pa ka bulan kag dayon tig-alani na.’ Nagasiling ako sa inyo, tan-awa ninyo sing maayo ang mga kaumahan, ang trigo alanyon na! ³⁶Ang mangangani ginasuholan kag nagatipon sang patubas para sa kabuhi nga wala sing katapusan, sa bagay nga ang tawo nga nagatanom magakalipay upod sa tawo nga nagaani. ³⁷Kay matuod ang ginasing sang hulobaton, ‘Lain ang nagatanom, kag lain man ang nagaani.’ ³⁸Ginpadala ko kamo sa pag-ani sa kaumahan nga wala ninyo mapangabud-

layi. Iban ang nagpangabudlay didto, kag kamo ang nagapulos sang ila pina-nagabudlayan.”

³⁹Madamo sang mga Samariahanon sa sadtong banwa ang nagtuo sa kay Jesus, tungod kay ang babayi nagsiling, “Ginsugiran niya ako sang tanan nga akon nahimo.” ⁴⁰Gani sang pagkadto sang mga Samariahanon kay Jesus, gin-pangabay gid nila sia nga magpabilin anay upod sa ila, kag si Jesus nagpabilin didto sing duha ka adlaw.

⁴¹Madamo pa gid ang mga nagtuo tungod sang iya mensahi, ⁴²kag nagsiling sila sa babayi, “Karon nagatuo kami indi tungod sang imo ginsiling, kundi kay kami gid nakabati sa iya, kag nakahibalo nga sia gid amo ang Manlulowas sang kalibutan.”

Gin-ayo ni Jesus ang Anak sang Isa ka Opisyal

⁴³Sa tapos sang duha ka adlaw nga nakapabilin didto si Jesus, naglakat sia kag nagkadto sa Galilea. ⁴⁴Kay si Jesus mismo nagsiling, “Ang propeta wala ginatahod sa iya kaugalingon nga banwa.” ⁴⁵Sang pag-abot ni Jesus sa Galilea, gin-abiabi sia sang mga tawo didto, kay sila ila nakakadto sa Jerusalem sa Piesta sang Pascua, kag nakita nila ang tanan nga ginhimo niya sang piesta.

⁴⁶Gani nagbalik si Jesus sa Cana sang Galilea sa diin ginhimo niya nga bino ang tubig. May isa ka opisyal sang gub-verno didto nga ang iya anak nga lalaki nagamasakit sa Capernaum. ⁴⁷Sang pagkabati niya nga si Jesus nag-abot sa Galilea halin sa Judea, nagkadto sia kay Jesus, kag iya ginpangabay nga magkadto sa Capernaum kag ayuhon ang iya anak nga tagumatayon. ⁴⁸Si Jesus nagsiling sa iya, “Kon indi ninyo makita ang dalagku kag makatilingala nga mga buhat, indi kamo magtuo.”

⁴⁹Ang opisyal nagsabat, “Sir, upod ka sa akon sa wala pa mapatay ang akon anak.”

⁵⁰Si Jesus nagsiling sa iya, “Lakat ka, ang imo anak indi mapatay!”

Ang opisyal nagtuo sa mga pulong ni Jesus kag naglakat. ⁵¹Sang nagahinam-

pot sia sa iya balay, ginsugata sia sang iya mga sulogun kag ginsugiran, "Ang imo anak maayo na."

⁵²Ginpamangkot niya sila kon san-o nag-ayuyayo ang iya anak, kag nagsiling sila, "Mga alauna kahapon sing hapon wala na sia sing hilanat."

⁵³Nadumdoman dayon sang amay nga amo gid yadto nga oras sang magsiling si Jesus sa iya, "Ang imo anak indi mapatay." Gani sia kag ang iya bug-os nga panimalay nagtuo.

⁵⁴Amo ini ang ikaduha nga gamhanan nga buhat nga ginhimo ni Jesus halin sang pag-abot niya sa Galilea gikan sa Judea.

Ang Pag-ayo sa Punong

5 Sa tapos sadto may piesta ang mga Judio, kag si Jesus nagpa-Jerusalem. ²Didto sa Jerusalem, malapit sa Puwerta sang Karnero, may punong nga ginalibutan sang lima ka portico.^d Sa Hebreo ini nga punong ginatawag Betzata. ³Madamo nga mga masakiton ang nagahiligda sa portico—mga bulag, mga piang kag mga paralitiko. [Nagahulat sila nga maghulag ang tubig, ⁴kay may tion nga ang anghel sang Ginoo nagapanaog sa punong kag nagatublag sang tubig. Ang nahauna nga makalusong sa punong sa tapos matublag sang anghel ang tubig magaayo sa bisan ano nga balatian niya.] ⁵May isa ka tawo didto nga nagmasakit sa sulod sang 38 ka tuig. ⁶Nakita sia ni Jesus nga nagahigda didto, kag nahibalan niya nga ang tawo nagmasakit sa amo na nga kadugayon, gani nagsiling si Jesus sa iya, "Luyag ka bala mag-ayo?"

⁷Ang masakiton nagsabat, "Sir, wala sing tawo nga nagadala sa akon sa punong kon ang tubig ginatublag; samtang nagatinguha pa lang ako sa paglusong ginaunahan ako sang iban."

⁸Si Jesus nagsiling sa iya, "Bangon ka, dalha ang imo banig kag maglakat."

⁹Sa gilayon nag-ayo ang tawo sa iya masakit; gindala niya ang iya banig kag naglakat.

Nahanabo ini sang Adlaw nga Inugpahuway. ¹⁰Gani ang mga pangulo sang mga Judio nagsiling sa tawo nga gin-ayo, "Adlaw ini nga Inugpahuway, kag batok sa aton Kasugoan nga magdala ka sang imo banig."

¹¹Nagsabat sia, "Ang tawo nga nag-ayo sa akon nagsiling sa akon, 'Dalha ang imo banig kag maglakat.'"

¹²Ginpamangkot nila sia, "Sin-o bala ang tawo nga nagsugo sa imo sa pagdala sang imo banig kag sa paglakat?"

¹³Pero ang tawo nga gin-ayo wala makakilala kon sin-o yadto, kay si Jesus nakahalin na tungod sang madamo nga mga tawo sa sadto nga duog.

¹⁴Sang ulihi nakita sia ni Jesus sa templo kag nagsiling sa iya, "Kita mo, maayo ka na karon. Indi ka na magpakasala, kay basi malain pa gid ang nahanabo sa imo."

¹⁵Dayon ang tawo naglakat kag iya ginsugiran ang mga pangulo sang mga Judio nga si Jesus amo ang nag-ayo sa iya. ¹⁶Tungod sini nagsugod sila sa paghingabot kay Jesus, tungod kay nagpang-ayo sia sa Adlaw nga Inugpahuway. ¹⁷Gani si Jesus nagsabat sa ila, "Ang akon Amay wala nagauntat sa pagpangabudlay kag ako dapat man magpangabudlay."

¹⁸Tungod sining ginhambal ni Jesus, nagtinguha sing labi pa gid ang mga pangulo sang mga Judio sa pagpatay sa iya; kay indi lamang nga ginlapas niya ang kasugoan sa Adlaw nga Inugpahuway, kundi nagsiling pa sia nga ang Dios amo gid ang iya kaugalingon nga Amay, kag tungod sini nagapakigtupong sia sa Dios.

Ang Awtoridad sang Anak

¹⁹Gani si Jesus nagsabat sa ila, "Nagsiling ako sa inyo sang matuod: wala sing ginahimo ang Anak nga iyaiya lamang, kundi ang iya nakita nga ginahimo sang Amay amo lamang ang iya ginahimo. Ang ginahimo sang Amay amo man ang ginahimo sang Anak.

^dmalapit sa Puwerta sang Karnero, may punong nga ginalibutan sang lima ka portico: ukon sa may Punong sang Karnero, sa duog nga may lima ka portico.

²⁰Kay ang Amay nagahigugma sa Anak kag nagapakita sa Anak sang tanan nga iya ginahimo. Dalagku pa gid sa sini nga mga buhat ang ipakita sang Amay sa Anak, kag tanan kamo matingala. ²¹Kay subong nga ang Amay nagabanhaw sang mga minatay kag nagahatag sa ila sing kabuhi, subong man ang Anak nagahatag sing kabuhi sa ila nga iya luyag hatagan; ²²wala man nagahukom ang Amay bisan kay sin-o. Ginhatag niya sa Anak ang bug-os nga awtoridad sa paghukom, ²³agod nga padunggan sang tanan ang Anak subong man sang ila pagpadungog sa Amay. Ang wala nagapadungog sa Anak, wala man nagapadungog sa Amay nga nagpadala sa iya.

²⁴“Nagasiling ako sa inyo sang matuod: ang bisan sin-o nga nagapamati sang akon mga pulong kag nagatuo sa nagpadala sa akon, may kabuhi nga wala sing katapusan. Indi na sia paghukman, kundi nakasaylo na sia halin sa kamatayon pa kabuhi. ²⁵Nagasiling ako sa inyo sang matuod: ang tion magaabot, kag nag-abot na, nga ang mga patay makabati sang tingog sang Anak sang Dios, kag ang mga nakabati sini magakabuhi. ²⁶Subong nga ang Amay gid amo ang ginagikanan sang kabuhi, sa amo man nga bagay ginhimo niya nga ang Anak pagagikanan sang kabuhi. ²⁷Kag ginhatag niya sa Anak ang awtoridad sa paghukom, kay sia amo ang Anak sang Tawo. ²⁸Indi kamo matingala sini, kay magaabot ang tion nga ang tanan nga mga patay sa lulobngan makabati sang iya tingog, ²⁹kag magagwa sila sa ila lulobngan. Ang mga nakahimo sang maayo pagabanhawon kag magakabuhi, kag ang nakahimo sang malaut pagabanhawon kag pagasilutan.”

Ang mga Saksi sa kay Jesus

³⁰“Wala ako sing sarang mahimo kon ako lang. Nagahukom lang ako suno sa ginasiling sang Dios sa akon, gani nga ang akon paghukom matarong tungod kay wala ako nagahimo sang akon luyag, kundi ang luyag sang nagpadala sa akon.

³¹“Kon ako ang nagasaksi nahanungod sa akon kaugalingon, ang akon

pagpanaksi indi mabaton nga matuod.

³²Pero may nagasaksi nahanungod sa akon, kag akon nahibaluan nga ang iya pagpanaksi nahamungod sa akon matuod.

³³May ginpadala kamo sa pagpamangkot kay Juan, kag nagsugid sia sang kamatuoran. ³⁴Indi kay kinahanglan ko ang panaksi sang tawo, kundi ginahambal ko lamang ini agod nga maluwas kamo. ³⁵Si Juan kaangay sang isa ka suga nga nasindihaan kag nagasiga, kag sa malip-ot nga tion naluyagan ninyo ang pagkalipay sa iya kapawa. ³⁶Pero may nagasaksi nahanungod sa akon nga labi pa sang panaksi nga ginhatag ni Juan: ang mga buhat nga ginhimo ko, ang mga buhat nga ginhatag sang akon Amay nga himuon ko, ini nagasaksi nahanungod sa akon kag nagapamatuod nga ang Amay nagpadala sa akon. ³⁷Kag ang Amay nga nagpadala sa akon nagasaksi man nahanungod sa akon. Wala gid ninyo mabatii ang iya tingog, wala ninyo sia makita, ³⁸gani nga ang iya mga pulong wala sa inyo, tungod kay indi kamo magtuo sa iya ginpadala. ³⁹Ginatun-an ninyo ang mga Kasulatan kay nagahunahona kamo nga sa ila masapwan ninyo ang kabuhi nga wala sing katapusan. Kag ini sila nagasaksi nahanungod sa akon! ⁴⁰Pero indi kamo luyag magkari sa akon sa pag-angkon sang kabuhi.

⁴¹“Wala ako nagapangita nga dayawon ako sang mga tawo. ⁴²Pero nakilala ko kamo; nahibaluan ko nga sa inyo tagipusoon wala kamo sing paghigugma sa Dios. ⁴³Nagkari ako nga may awtoridad gikan sa akon Amay, pero wala kamo magbaton sa akon; kon may magkari sa iya kaugalingon nga awtoridad, inyo sia pagabatunon. ⁴⁴Luyag kamo nga dayawon sang isa kag isa, pero wala kamo nagatinguha sa pag-agom sang pagdayaw gikan sa isa lamang ka Dios. Gani, paano bala kamo makatuo? ⁴⁵Indi kamo maghunahona nga ako ang magasumbong sa inyo sa akon Amay. Si Moises ang magasumbong—si Moises nga ginalauman ninyo amo ang magasumbong sa inyo. ⁴⁶Kon matuod nga nagtuo kamo kay Moises, kuntani nagtuo man kamo sa akon, kay nagsulat sia naha-

nungod sa akon. ⁴⁷Pero kay wala kamo magtuo sang iya ginsulat, paano bala ang pagtuo ninyo sa akon mga pulong?"

Ginpakaon ni Jesus ang Lima ka Libo

(*Mat. 14:13-21; Mar. 6:30-44;*

Luc. 9:10-17)

6 Sa tapos sini, si Jesus nagtabok liwat sa Linaw sang Galilea nga ginatawag man nga Linaw sang Tiberias. ²Madamo nga mga tawo ang nag-apas sa iya, kay nakakita sila sang iya gamhanan nga mga buhat sa pagpang-ayo sang mga masakiton. ³Nagtaklad si Jesus sa isa ka bakulod kag naglingkod sia upod sa iya mga gintuton-an. ⁴Ang Piesta sang Pascua sang mga Judio malapit na. ⁵Nanghulonghulong si Jesus kag nakita niya ang madamo nga mga tawo nga nagapalapit sa iya, gani nagpamangkot sia kay Felipe, "Diin bala kita makabakal sang kalan-on nga makaigo sa sini nga mga tawo?" ⁶(Nagpamangkot sia sini sa pagtilaw kay Felipe; ang matuod amo nga si Jesus nakahibalo na kon ano ang iya himuon.)

⁷Si Felipe nagsabat, "Bisan tigdiutay lang ang ihatag mo sa sining mga tawo, ang tinapay nga nagabili sang ₱200 kulang pa."

⁸Si Andres nga isa sang iya mga gintuton-an kag utod ni Simon Pedro nagsiling, ⁹"May bata diri nga lalaki nga may lima ka bilog nga tinapay nga sebada kag duha ka bilog nga isda. Pero ano bala ang pulos sini sa amo nga kadamuon sang mga tawo?"

¹⁰Si Jesus nagsiling sa ila, "Palingkura ninyo ang mga tawo." (Hilamunon yadto nga duog.) Gani naglingkod ang tanan. Mga 5,000 ang mga lalaki. ¹¹Ginkuha ni Jesus ang tinapay, nagpasalamat sia sa Dios, kag ginpanagtag niya ini sa mga tawo nga nagalingkod didto. Amo man ang ginhimo niya sa isda, kag ang tanan nakakaon suno sa luyag nila.

¹²Sang nabusog na sila tanan, nagsiling si Jesus sa iya mga gintuton-an, "Tipuna ninyo ang mga nabilin nga wala gid sing may mausik." ¹³Gani gintipon nila ang tanan nga nabilin, kag ang sobra sang lima ka bilog nga tinapay nga sebada nga

ginkaon sang mga tawo nagpuno sang dose ka mga alat.

¹⁴Sang makita sang mga tawo ining gamhanan nga buhat nga ginhimo ni Jesus, nagsiling sila, "Matuod gid nga ini sia amo ang Propeta nga magakari sa kalibutan!" ¹⁵Nahibaluan ni Jesus nga magakari sila kag piliton sia nga manginhari nila. Gani nagkadto sia liwat sa mga bakulod nga isahanon lang.

Si Jesus Naglakat sa Ibabaw sang Tubig

(*Mat. 14:22-33; Mar. 6:45-52*)

¹⁶Sang sirom na, ang iya mga gintuton-an nagdulhog pakadto sa linaw, ¹⁷nagsakay sa sakayan kag nagtabok pa Capernaum. Gab-i na kag si Jesus wala pa makabalik sa ila. ¹⁸Sa amo man nga tion nagmadlos ang hangin kag nagdalagku ang balod. ¹⁹Nakagaud na ang mga gintuton-an sing mga lima ukon anom ka kilometro sang nakita nila si Jesus nga nagalakat sa ibabaw sang tubig pakadto sa ila sakayan, kag hinadlukan sila. ²⁰Si Jesus nagsiling sa ila, "Indi kamo magkahadlok, ako ini!" ²¹Luyag nila nga pasakyon sia; kag sa gilayon nagdungka sila sa ila kaladtuan.

Ginpangita sang mga Tawo si Jesus

²²Sang madason nga adlaw, nakita sang mga tawo nga nagpabilin sa tabok sang linaw nga isa na lang ang sakayan nga nabilin didto. Nahibaluan nila nga si Jesus wala magsakay upod sa iya mga gintuton-an, kundi nga naglakat sila nga silahanon lang. ²³May mga sakayan gikan sa Tiberias nga nagdungka malapit sa duog diin ang mga tawo nagkaon sang tinapay, sa tapos makapasalamat ang Ginoo. ²⁴Sang matalupangdan sang mga tawo nga wala na didto si Jesus kag ang iya mga gintuton-an, nagsakay sila sa mga sakayan kag nagkadto sa Capernaum sa pagpangita kay Jesus.

Si Jesus ang Tinapay sang Kabuhi

²⁵Sang makita sang mga tawo si Jesus didto sa tabok sang linaw, nagsiling sila sa iya, "Manunodlo, san-o ka pa diri?"

²⁶Si Jesus nagsabat, "Nagsiling ako

sa inyo sang matuod: ginapangita ninyo ako, indi tungod kay nakita ninyo ang akon gamhanan nga mga buhat, kundi kay nakakaon kamo sang tinapay kag nabusog gid kamo. ²⁷Indi kamo magpangabudlay tungod sa kalan-on nga nagakapan-os, kundi magpangabudlay kamo tungod sa kalan-on nga nagatener kag nagahatag sang kabuhi nga wala sing katapusan. Ini nga kalan-on ihatag sa inyo sang Anak sang Tawo, kay sia ang ginhatagan sang Dios nga Amay sang awtoridad.”

²⁸Gani nagpamangkot sila sa iya, “Ano ang amon himuon agod mahimo namon ang bulohaton nga luyag sang Dios?”

²⁹Si Jesus nagsabat, “Amo ini ang bulohaton nga luyag sang Dios nga inyo himuon: magtuo kamo sa iya ginpadala.”

³⁰Nagsabat sila, “Ano nga milagro ang mapakita mo sa amon, agod magtuo kami sa imo? Ano ang himuon mo?”

³¹Ang amon mga katigulangan nagkaon sang mana sa desierto, suno sa ginasing sang kasulatan, ‘Ginhatagan niya sila sing tinapay nga kalan-on halin sa langit.’”

³²Si Jesus nagsiling, “Nagasing ako sa inyo sang matuod: indi si Moises ang naghatag sa inyo sang tinapay halin sa langit,^e kundi ang akon Amay amo ang nagahatag sa inyo sang matuod nga tinapay halin sa langit. ³³Kay ang tinapay nga ginahatag sang Dios amo sia nga nagapanaog halin sa langit kag nagahatag sing kabuhi sa kalibutan.”

³⁴Nagsiling sila, “Sir, hatagi kami pirme sini nga tinapay.”

³⁵Si Jesus nagsiling sa ila, “Ako amo ang tinapay sang kabuhi. Ang nagakari sa akon indi na gid paggutomon, kag ang nagatuo sa akon indi na gid pag-uhawon.

³⁶Karon, nagsiling ako sa inyo nga nakita na ninyo ako, pero indi kamo magtuo.

³⁷Ang tagsatagsa nga ginahatag sang Amay sa akon magakari sa akon, kag ang bisan sin-o nga nagakari sa akon indi ko gid pagsikwayon. ³⁸Kay nagkari ako

halin sa langit indi sa pagtuman sang akon kabubot-on, kundi sang kabubot-on sang nagpadala sa akon. ³⁹Amo ini ang kabubot-on sang nagpadala sa akon: nga wala ako sing madula sang bisan isa sang iya mga gintugyan sa akon, kundi nga akon sila banhawon sa katapusan nga adlaw. ⁴⁰Kay amo ini ang kabubot-on sang akon Amay: nga ang tanan nga makakita sa Anak kag magtuo sa iya magaangkon sang kabuhi nga wala sing katapusan, kag akon sila banhawon sa katapusan nga adlaw.”

⁴¹Ang mga Judio nagkulomuron batok kay Jesus, kay nagsiling sia, “Ako amo ang tinapay nga naghalin sa langit.”

⁴²Gani, nagsiling sila, “Indi bala ini si Jesus nga anak ni Jose? Kilala naton ang iya amay kag iloy. Ngaa bala makasing sia nga nagpanaog sia halin sa langit?”

⁴³Si Jesus nagsabat, “Indi kamo magkulomuron sa inyo kaugalingon. ⁴⁴Wala sing may makakari sa akon, kon indi sia pagbuyokon sang Amay nga nagpadala sa akon, kag banhawon ko sia sa katapusan nga adlaw. ⁴⁵Ang mga propeta nagsulat, ‘Pagatudloan sang Dios ang tanan nga mga tawo.’ Ang tagsatagsa nga nagapamati kag nagatuo sa Amay nagakari sa akon. ⁴⁶Wala ini nagakahulogan nga may nakakita sa Amay. Sia nga naghalin sa Dios amo lang ang nakakita sa Amay. ⁴⁷Nagasing ako sa inyo sang matuod: ang nagatuo may kabuhi nga wala sing katapusan. ⁴⁸Ako amo ang tinapay sang kabuhi. ⁴⁹Ang inyo mga katigulangan nagkaon sang mana sa desierto, pero nagkalamatay sila. ⁵⁰Pero ang nagakaon sang tinapay nga naghalin sa langit indi mapatay. ⁵¹Ako amo ang buhi nga tinapay nga naghalin sa langit. Ang bisan sin-o nga magkaon sini nga tinapay magakabuhi sing dayon; kag ang tinapay nga akon ihatag amo ang akon unod, nga akon ginahatag para sa kabuhi sang kalibutan.”

⁵²Amo ini ang ginsugoran sang ma-init nga pagbinasay sang mga Judio. Nagsiling sila, “Paano bala ang paghatag

^eindi si Moises ang naghatag sa inyo sang tinapay halin sa langit: ukon ang ginhatag ni Moises sa inyo indi amo ang tinapay nga halin sa langit.

sini nga tawo sa aton sang iya unod agod aton kaunon?"

⁵³Si Jesus nagsiling sa ila, "Nagsiling ako sa inyo sang matuod: kon indi kamo magkaon sang unod sang Anak sang Tawo kag mag-inom sang iya dugo wala kamo sing kabuhi sa inyo kaugalingon. ⁵⁴Ang bisan sin-o nga nagakaon sang akon unod kag nagainom sang akon dugo may kabuhi nga wala sing katapusan kag banhawon ko sia sa katapusan nga adlaw. ⁵⁵Kay ang akon unod amo ang matuod nga kalan-on, kag ang akon dugo amo ang matuod nga ilimnon. ⁵⁶Ang bisan sin-o nga magkaon sang akon unod kag mag-inom sang akon dugo nagakabuhi sa akon kag ako sa iya. ⁵⁷Ako ginpadala sang buhi nga Amay, kag tungod sa iya nagakabuhi man ako. Sa amo man nga bagay, ang bisan sin-o nga nagakaon sa akon magakabuhi tungod sa akon. ⁵⁸Gani amo ini ang tinapay nga naghalin sa langit. Indi ini kasubong sang tinapay nga ginkaon sang inyo mga katigulangan, kag wala sapa-yan nagkalamatay sila. Ang nagakaon sini nga tinapay magakabuhi sing dayon."

⁵⁹Ginsiling ini ni Jesus sang nagpanudlo sia sa sinagoga didto sa Capernaum.

Ang mga Pulong sang Kabuhi nga Walay Katapusan

⁶⁰Madamo sang iya mga gintuton-an ang nakabati sini kag nagsiling sila, "Tama kabudlay ining mga ginatudlo niya. Sin-o bala ang makabatas sa pagpamati sini?"

⁶¹Bisan wala masugiri si Jesus, nahibaluan niya nga nagakulomuron ang iya mga gintuton-an nahanungod sini. Gani nagsiling sia sa ila, "Nasaklaw bala kamo sini? ⁶²Abi kon makita ninyo ang Anak sang Tawo nga nagakayab pabalik sa iya ginhalinan? ⁶³Ang Espiritu sang Dios amo ang nagahatag sang kabuhi. Ang unod wala gid sing pulos. Ang mga pulong nga ginahambal ko sa inyo amo ang Espiritu kag kabuhi. ⁶⁴Pero ang iban sa inyo wala nagatuo." (Kay sa ginsugoran

nakilala ni Jesus kon sin-o ang indi magtuo kag kon sin-o ang magaluib sa iya.)

⁶⁵Kag nagsiling pa gid sia, "Amo ini ang kabangdanan kon ngaa nagsiling ako sa inyo nga wala sing may makakari sa akon, kon indi sia pagtugotan sang Amay."

⁶⁶Tungod sini, madamo sang mga gintuton-an ni Jesus ang nagbiya sa iya, kag indi na mag-upod sa iya. ⁶⁷Dayon nagsiling si Jesus sa dose ka mga apostoles, "Luyag man bala kamo magbiya sa akon?"

⁶⁸Si Simon Pedro nagsabat sa iya, "Ginoo, sa kay sin-o bala kami makadto? Yara sa imo ang mga pulong nga nagahatag sang kabuhi nga dayon. ⁶⁹Kag karon nagatuo kami kag nakahibalo nga ikaw amo ang Balaan halin sa Dios."

⁷⁰Si Jesus nagsabat sa ila, "Indi bala nga ako ang nagpili sa inyo nga dose? Pero ang isa sa inyo yawa!" ⁷¹Nagahambal sia nahanungod sa kay Judas nga anak ni Simon Iscariote, kay si Judas bisan isa sang dose ka mga apostoles, magaluib kay Jesus.

Si Jesus kag ang Iya mga Utod

7 Sa-tapos sini, si Jesus nagpanglakaton sa kadutaan sang Galilea. Indi sia luyag magpanglakaton sa Judea, kay ang mga pangulo sang mga Judio buot magpatay sa iya. ²Malapit na ang fiesta sang mga Judio nga ginatawag Fiesta sang mga Tolda. ³Gani ang mga utod ni Jesus nagsiling sa iya, "Halin ka diri kag magkadto sa Judea, agod makita sang imo mga gintuton-an ang imo mga ginahimo. ⁴Wala sing tawo nga nagatago sang iya ginabuhat kon luyag sia makilala sang tanan. Tungod kay nagahimo ikaw sini nga mga butang, ipakilala sa bug-os nga kalibutan ang imo kaugalingon!" ⁵(Bisan gani ang iya mga utod wala magtuo sa iya.)

⁶Si Jesus nagsiling sa ila, "Ang akon tion wala pa mag-abot, pero ang bisan ano nga tion bagay para sa inyo. ⁷Ang kalibutan indi makadumot sa inyo, pero nagadumot ini sa akon, kay ginabuyag-yag ko ang iya malaut nga mga buhat.

⁸Magpamiesta kamo. Indi ako magkadto^f sa sini nga piesta, kay ang akon tion wala pa mag-abot.” ⁹Ginsiling niya ini sa ila, kag nagpabilin sia sa Galilea.

Si Jesus sa Piesta sang mga Tolda

¹⁰Sang makalumbos ang mga utod ni Jesus sa pagpamiesta, nag-apas sa ila si Jesus sa tago lamang, kag wala mahibaloi. ¹¹Ginpangita sia sang mga pangulo sang mga Judio sa piesta. Nagpamangkot sila, “Diin bala sia?”

¹²Madamo nga mga tawo ang naghinuringhoring nahanungod sa iya. Ang iban nagsiling, “Maayo sia nga tawo.” Pero may iban man nga nagsiling, “Indi ina matuod, kay ginapatalang niya ang mga tawo.” ¹³Pero sekrito lang ang paghambal nila nahanungod sa iya, kay nahadlok sila sa mga pangulo sang mga Judio.

¹⁴Sang nagatungatonga na ang piesta, nagkadto si Jesus sa templo kag nagpanudlo. ¹⁵Ang mga pangulo sang mga Judio nga natingala gid nagsiling, “Ngaa bala kaalam gid sini nga tawo nga wala man gani ini sia makaeskuwela?”

¹⁶Si Jesus nagsabat, “Ang akon ginatudlo wala nagikan sa akon, kundi nagikan sa Dios nga nagpadala sa akon. ¹⁷Ang bisan sin-o nga luyag magtuman sang kabubot-on sang Dios makahibalo kon ining akon ginatudlo gikan sa Dios ukon akon-akon lamang. ¹⁸Ang tawo nga nagahambal sa iya kaugalingon nga kaalam nagapadungog sa iya lamang kaugalingon. Pero ang nagapadungog sa nagpadala sa iya, amo ang mapatihan kag indi butigon. ¹⁹Indi bala nga ginhatag ni Moises sa inyo ang Kasugoan? Pero wala sing bisan isa sa inyo nga nagatuman sang Kasugoan. Ngaa man nagatinguha kamo sa pagpatay sa akon?”

²⁰Nagsabat ang mga tawo, “Ginagamhan ka sang yawa! Sin-o bala ang nagatinguha sa pagpatay sa imo?”

²¹Si Jesus nagsabat, “Isa gid lang ka buhat nga gamhanan ang akon nahimo kag natingala kamo. ²²Tungod kay si

Moises nagsugo sa inyo sa pagtuli sang inyo mga anak (bisan nga indi si Moises, kundi ang inyo mga katigulangan amo ang nagsugod sini), nagapangtuli kamo bisan sa Adlaw nga Inugpahuway. ²³Kon ang bata ginatuli sa Adlaw nga Inugpahuway agod indi malapas ang Kasugoan ni Moises, ngaa bala naakig kamo sa akon kay gin-ayo ko ang isa ka tawo sa Adlaw nga Inugpahuway? ²⁴Indi kamo maghukom suno sa inyo makita sa gwa, kundi maghukom sing matarong.”

Sia bala ang Cristo?

²⁵May mga taga-Jerusalem nga nagsiling, “Indi bala amo ini nga tawo ang ila ginahingabot nga patyon? ²⁶Tan-awa ninyo, nagahambal sia sa atubangan sang mga tawo, kag wala gid sing may nagahambal batok sa iya! Nahibaluan gid ayhan sang mga pangulo nga sia amo ang Cristo? ²⁷Pero kon ang Cristo magkari wala sing may makahibalo kon diin sia magikan. Kag kita tanan nakahibalo kon taga-diin ini nga tawo.”

²⁸Sang nagatudlo si Jesus sa templo nagsiling sia sa mabaskog nga tingog, “Nakilala gid bala ninyo ako, kag nakahibalo bala kamo kon diin ako maghalin? Wala ako magkari sa akon kaugalingon nga luyag. Pero sia nga nagpadala sa akon amo ang matuod. Wala ninyo sia makilala, ²⁹pero ako nakakilala sa iya, kay ako nagikan sa iya, kag sia nagpadala sa akon.”

³⁰Gintinguhaan nila nga dakpon sia, pero wala sing may nagdakop sa iya, kay ang iya tion wala pa mag-abot. ³¹Pero madamo sa sadto nga mga tawo ang nagtuo sa iya kag nagsiling, “Kon mag-abot ang Cristo, magahimo bala sia sing gamhanan nga mga buhat nga labi pa sang ginahimo sini nga tawo?”

Ginpadala ang mga Gwardya sa Pagdakop kay Jesus

³²Nabatian sang mga Fariseo ang mga hinuringhoring nahanungod kay Jesus, gani sila kag ang pangulo nga mga

^fIndi ako magkadto: sa iban nga teksto indi pa ako magkadto.

pari nagpadala sing mga gwardya sa pagdakop kay Jesus. ³³Si Jesus nagsiling, "Malip-ot na lang ang tion sang akon pagpakig-upod sa inyo, kag dayon magabalik ako sa nagpadala sa akon. ³⁴Magapangita kamo sa akon, pero indi ninyo ako makita, kay indi kamo makakadto sa akon kadtuan."

³⁵Ang mga pangulo sang mga Judio nagsinilingay, "Diin bala sia makadto nga indi naton sia makita? Magakadto bala sia sa mga siyudad sang mga Griego sa diin may nagapuyo nga mga Judio, kag magapanudlo sia sa mga Griego? ³⁶Kay nagasiling sia, 'Magapangita kamo sa akon, pero indi ninyo ako makita,' kag 'Indi kamo makakadto sa akon kadtuan.' Ano bala ang buot niya silingon?"

Suba sang Buhi nga Tubig

³⁷Ang katapusan nga adlaw sang piesta amo ang labing importante nga adlaw. Sa sadto nga adlaw nagtindog si Jesus kag naghambal sa mabaskog nga tingog, "Ang bisan sin-o nga ginauhaw magkari sa akon kag mag-inom. ³⁸Subong sang ginasiling sang kasulatan, 'Ang bisan sin-o nga nagatuo sa akon, magailig gikan sa iya tagipusoon ang mga suba sang tubig nga buhi.'"^g ³⁹(Ginhambal ini ni Jesus nahanungod sang Espiritu nga madali na lang pagabatunon sadtong mga nagtuo sa iya. Sadto nga tion wala pa mahatag ang Espiritu, kay si Jesus wala pa mahimaya.)

Ang Pagbinahinbahin sa Tunga sang mga Tawo

⁴⁰Madamo nga mga tawo ang nakabati sang iya ginhambal kag nagsiling sila, "Ini nga tawo amo gid ang Propeta!"

⁴¹Ang iban nagsiling, "Sia amo ang Cristo!"

Pero may iban pa nga nagsiling, "Ang Cristo indi magagikan sa Galilea! ⁴²Ang kasulatan nagasiling nga ang Cristo

magagikan sa kaliwat ni David, kag matawo sa Betlehem, ang banwa nga ginpuy-an ni David." ⁴³Gani may pagbinahinbahin sa mga tawo tungod sa iya. ⁴⁴Ang iban luyag nga magdakop sa iya, pero wala sing isa nga nagtandog sa iya.

Ang Pagkadi-matinuohon sang mga Pangulo nga Judio

⁴⁵Ang mga gwardya nagbalik sa pangulo nga mga pari kag mga Fariseo nga nagpamangkot sa ila, "Ngaa bala wala ninyo sia pagdalha diri?"

⁴⁶Ang mga gwardya nagsabat, "Wala pa sing tawo nga nakahambal subong sang paghambal sini nga tawo!"

⁴⁷Ang mga Fariseo nagpamangkot sa ila, "Ginbuang man bala kamo sini nga tawo? ⁴⁸May isa bala sang aton mga pangulo ukon Fariseo nga nagatuo sa iya? ⁴⁹Ining nagdulogok nga mga tawo wala makahibalo sang Kasugoan ni Moises, gani pinakamalaut sila sang Dios!"

⁵⁰Ang isa sini sa ila amo si Nicodemo nga nagpakigkita anay kay Jesus. Nagsiling sia sa ila, ⁵¹"Suno sa aton Kasugoan indi kita makakondenar sang isa ka tawo sa wala pa naton sia mabatii kag mausisa kon ano ang iya nahimo."

⁵²Nagsabat sila, "Ano, taga-Galilea man bala ikaw? Usisaa ang mga Kasulatan kag masapwan mo nga wala sing propeta nga magagikan^h sa Galilea."

Ang Babayi nga Nadakpan nga Nagpanginlalaki

8 [Sa tapos sadto ang tagsatagsa nagpauli, pero si Jesus nagkadto sa bukid sang mga Olivo. ²Madulomdulom pa sang madason nga aga nagbalik sia sa templo. Ang tanan nga mga tawo nagtipon sa iya palibot, kag naglingkod sia sa pagpanudlo sa ila. ³Ang mga manunodlo sang Kasugoan kag ang mga Fariseo nagdala didto sang isa ka babayi nga nadakpan nga nagapanginlalaki, kag ginpatindog nila sia sa atubangan sang tanan nga

^gAng mga ginhambal ni Jesus sarang mabadbad sa masunod: "Ang bisan sin-o nga ginauhaw magkari sa akon, kag ang bisan sin-o nga nagatuo sa akon mag-inom. Subong sang ginasiling sang kasulatan, 'Ang mga suba sang tubig nga buhi magailig gikan sa iya tagipusoon.'"

^hwala sing propeta nga magagikan: sa isa ka teksto ang Propeta indi magagikan.

mga tawo. ⁴Nagsiling sila kay Jesus, "Manunodlo, nadakpan ini nga babayi nga nagapanginlalaki. ⁵Suno sa Kasugoan ni Moises ang amo nga sahi sang babayi dapat batuhon tubtob mapatay. Karon, ano bala ang masiling mo?"

⁶Ginsiling nila ini sa pagdakupdakop sa iya, agod nga may isumbong sila batok sa iya. Pero nagdungok si Jesus kag nagsulat sia sang iya tudlo sa duta. ⁷Sang sagad sila pamangkot sa iya, si Jesus naging tungkaaw kag nagsiling sa ila, "Kon sino sa inyo ang wala sing sala, amo ang mag-una haboy sa iya sing bato." ⁸Kag nagdungok sia liwat kag nagsulat sa duta. ⁹Sang pagkabati nila sini, isaisa nga naghalalin sila tanan, sugod sa mga tigulang. Si Jesus na lang ang nabilin kag ang babayi nga nagatindog pa didto. ¹⁰Naging tungkaaw si Jesus kag nagsiling sa iya, "Babayi, diin na bala sila? May yara pa bala nga nagakondenar sa imo?"

¹¹Nagsabat sia, "Sir, wala na gid bisan isa."

Si Jesus nagsiling, "Ako wala man nagakondenar sa imo. Lakat ka, pero indi ka na magpakasala liwat."ⁱ

Si Jesus amo ang Kapawa sang Kalibutan

¹²Si Jesus naghambal liwat sa mga tawo, "Ako amo ang kapawa sang kalibutan. Ang nagasunod sa akon indi na gid maglakat sa kadudolman, kundi may kapawa sang kabuhi."

¹³Ang mga Fariseo nagsiling sa iya, "Karon nagapanaksi ikaw sa imo man lang kaugalingon. Gani ang imo ginasing indi mapatihan."

¹⁴Si Jesus nagsabat, "Bisan pa nga ako nagapanaksi sa akon man lang kaugalingon, ang akon ginasing matuod, kay nahibaluan ko kon diin ako nagikan kag kon diin ako makadto. Kamo inyo wala makahibalo kon diin ako nagikan kag kon diin ako makadto. ¹⁵Ang inyo mga paghukom tawuhanon lamang. Ako

akon wala nagahukom bisan kay sin-o. ¹⁶Pero kon maghukom gid man ako, ang akon paghukom matarong, kay indi lamang ako ang nagahukom, kundi duha kami sang Amay nga nagpadala sa akon.

¹⁷Nasulat sa inyo Kasugoan nga kon magsinanto ang panaksihon sang duha ka tawo, ang ila pagpanaksi matuod. ¹⁸Ako nagapanaksi sa akon kaugalingon, kag ang Amay nga nagpadala sa akon nagasaki man sa akon."

¹⁹Ginpamangkot nila si Jesus, "Diin bala ang imo amay?"

Si Jesus nagsabat, "Wala kamo makakilala sa akon ukon sa akon Amay. Kuntani kon nakilala ninyo ako, makilala man ninyo ang akon Amay."

²⁰Ini tanan ginsiling ni Jesus sa kuarto nga ginataguan sang mga kolekta, sang nagpanudlo sia sa templo. Kag wala sing may nagdakop sa iya, kay wala pa mag-abot ang iya tion.

Indi Kamo Makakadto sa Akon Pagakadtuan

²¹Sa liwat nagsiling si Jesus sa ila, "Magalakat ako, kag pangitaon ninyo ako, pero magakalamatay kamo sa inyo mga sala. Kon diin ako makadto, indi kamo makakadto."

²²Gani ang mga Judio nagsiling, "Nagakahulogan bala ini nga manginmatay sia, sa iya pagsiling, 'Kon diin ako makadto, indi kamo makakadto?'"

²³Si Jesus nagsabat, "Kamo nagikan diri sa idalom, pero ako nagikan sa ibabaw. Nagikan kamo sa sining kalibutan, pero ako wala nagikan sa sining kalibutan. ²⁴Amo ina nga nagsiling ako sa inyo nga magakalamatay kamo sa inyo mga sala. Kon indi kamo magtuo nga 'Ako Amo Ako', magakalamatay gid kamo sa inyo mga sala."

²⁵Ginpamangkot nila sia, "Sin-o bala ikaw?"

Si Jesus nagsabat, "Ginsugiran ko na kamo halin pa sa ginsugoran.^j ²⁶May

ⁱAng iban nga teksto wala nagalakip sini nga bahin; ang iban nagabutang sini sa tapos sang Juan 21:24; ang iban nagabutang sini sa tapos sang Lucas 21:38; ang isa ka teksto nagabutang sini sa tapos sang Juan 7:36.

^jGinsugiran ko na kamo halin pa sa ginsugoran: ukon Ngaa man maghambal pa ako sa inyo?

madamo ako nga mga butang nga inughambal kag inughukom sa inyo. Ugaling ang nagpadala sa akon amo ang matuod, kag ginasugid ko sa kalibutan ang akon lamang nabatian gikan sa iya."

²⁷Wala sila makahangop nga naghambal sia sa ila nahanungod sa Amay. ²⁸Gani si Jesus nagsiling sa ila, "Kon inyo na mabayaw ang Anak sang Tawo, makilala ninyo nga 'Ako Amo Ako'. Sa sadto nga tion mahibaluan ninyo nga wala ako sing ginahimo nga akon-akon lamang, kundi nga ang akon ginahambal amo lamang ang gintudlo sa akon sang Amay. ²⁹Kag ang nagpadala sa akon nagaupod sa akon. Wala niya ako ginapabay-i, kay ginahimo ko sa gihapon ang iya nahamut-an."

³⁰Madamo sang mga nakabati sining ginhambal ni Jesus ang nagtuo sa iya.

Hilway nga mga Tawo kag mga Ulipon

³¹Gani si Jesus nagsiling sa mga Judio nga nagtuo sa iya, "Kon ginatuman ninyo ang akon mga ginatudlo, matuod gid nga mga gintuton-an ko kamo, ³²kag makilala ninyo ang kamatuoran, kag ang kamatuoran magahilway sa inyo."

³³Nagsabat sila, "Kami mga kaliwat ni Abraham, kag wala gid kami maulipon ni bisan sin-o. Ano ang buot mo silingon sa imo pagsiling, 'Manginhilway kamo?'"

³⁴Si Jesus nagsabat sa ila, "Nagasiling ako sa inyo sang matuod: ang nagapaka-sala ulipon sang sala. ³⁵Ang isa ka ulipon agi lang sa panimalay, pero ang isa ka anak permanente. ³⁶Kon ang Anak maghilway sa inyo, ti, matuodtuod gid nga manginhilway kamo. ³⁷Nahibaluan ko nga mga kaliwat kamo ni Abraham. Wala sapayan sini nagatinguha kamo sa pagpatay sa akon, tungod kay indi kamo magbaton sang akon mga ginatudlo. ³⁸Nagahambal ako sang ginpakita sang Amay sa akon, pero kamo nagahimo sang ginsiling sang inyo amay."

³⁹Nagsabat sila sa iya, "Ang amon amay amo si Abraham."

Si Jesus nagsabat, "Kon matuod

kamo nga mga anak ni Abraham, kuntani magahimo^k kamo sang mga buhat nga iya ginahimo. ⁴⁰Pero ang akon man lang nahimo amo ang pagsugid sa inyo sang kamatuoran nga nabatian ko gikan sa Dios. Wala sapayan, nagatinguha kamo sa pagpatay sa akon. Si Abraham wala gid makahimo sini! ⁴¹Ginahimo ninyo ang ginahimo man sang inyo amay."

Nagsabat sila, "Ang Dios mismo amo lamang ang amon Amay. Kami amo ang iya matuod nga mga anak."

⁴²Si Jesus nagsiling sa ila, "Kon matuod nga ang Dios amo ang inyo amay, kuntani higugmaon ninyo ako, kay ako nagikan sa Dios, kag karon yari na ako. Wala ako magkari sa akon luyag, kundi ginpadala niya ako. ⁴³Ngaa bala nga indi kamo makahangop sang akon ginahambal? Ini tungod kay indi kamo makabatas sa pagpamati sa akon pulong. ⁴⁴Mga anak kamo sang inyo amay nga amo ang Yawa, kag buot ninyo sundon ang luyag sang inyo amay. Manugpatay sia sang tawo halin sa ginsugoran. Wala sia sa kamatuoran halin sang una, kay wala sing kamatuoran sa iya. Kon nagabinutig sia, ginahimo lamang niya ini suno sa iya kinaugali, kay butigon sia kag amay sang tanan nga kabutigan. ⁴⁵Gani bisan ginasugid ko sa inyo ang kamatuoran, wala kamo nagatuo sa akon. ⁴⁶Sin-o bala sa inyo ang makapamatuod nga nakasala ako? Kon ako nagasugid sang kamatuoran, ngaa bala nga indi kamo magtuo sa akon? ⁴⁷Ang nagagikan sa Dios nagapamati sa pulong sang Dios. Pero, kay indi kamo iya sang Dios, indi kamo magpamati."

Si Jesus kag si Abraham

⁴⁸Ang mga Judio nagsabat sa kay Jesus, "Indi bala husto ang amon ginsiling nga ikaw isa ka Samariahanon, kag ginagamhan ka sang yawa?"

⁴⁹Si Jesus nagsabat, "Wala ako ginagamhi sang yawa. Ginapadunggan ko ang akon amay, pero ginapakahuy-an ninyo ako. ⁵⁰Wala ako nagapangita sing kadungganan para sa akon. May isa nga

^kKon matuod kamo . . . kuntani magahimo: sa iban nga teksto Kon kamo . . . himoa.

nagapangita sini para sa akon, kag sia ang nagahukom pabor sa akon. ⁵¹ Nagasiling ako sa inyo sing matuod: ang nagatuman sang akon pulong indi gid mapatay.”

⁵² Ang mga Judio nagsiling sa iya, “Karon napat-od gid namon nga ginagamhan ka sang yawa! Si Abraham napatay kag ang mga propeta nagkalamatay man, pero ikaw nagasiling, ‘Ang nagatuman sa akon pulong indi gid mapatay.’” ⁵³ Ang amon amay nga si Abraham napatay. Gamhanan ka pa bala sa kay Abraham? Ang mga propeta nagkalamatay man. Ngaa, sin-o ka na gid?”

⁵⁴ Si Jesus nagsabat, “Kon ako ang magpadungog sang akon kaugalingon, ang akon kadunganan manginwala sing pulos. Ang nagapadungog sa akon amo ang akon Amay—ang ginasiling man ninyo nga inyo Dios. ⁵⁵ Wala gid ninyo makilala sia, pero kilala ko sia. Kon magsiling ako nga ako wala makakilala sa iya, butigon ako subong sa inyo. Pero akon gid sia nakilala, kag ginatuman ko ang iya pulong. ⁵⁶ Si Abraham nga inyo amay nagkalipay nga makakita sia sang akon adlaw. Nakita niya ini kag nagkalipay sia.”

⁵⁷ Ang mga Judio nagsiling sa iya, “Wala pa gani magsingkuwenta ka tuig ang imo edad, kag nakakita ka na kay Abraham?”¹

⁵⁸ Si Jesus nagsabat, “Nagasiling ako sa inyo sang matuod: sang wala pa matawo si Abraham, ‘Amo na Ako’.”

⁵⁹ Nagpulot sila sing mga bato agod habuyon sia, pero si Jesus nagpanago kag naghalin sa templo.

Gin-ayo ni Jesus ang Tawo nga Natawo nga Bulag

9 Sang nagalakat si Jesus, nakita niya ang isa ka tawo nga bulag halin pa sang iya pagkatawo. ² Ang iya mga ginutun-an nagpamangkot sa iya, “Manunodlo, kay sin-o bala sala nga natawo sia nga bulag? Iya bala sala, ukon iya sang iya mga ginikanan?”

³ Si Jesus nagsabat, “Indi tungod sang

iya mga sala ukon sang mga sala sang iya ginikanan nga nabulag sia, kundi nabulag sia agod mapakita ang gahom sang Dios paagi sa pag-ayo sa iya. ⁴ Samtang adlaw pa dapat kita magpadayon sa pagbuhat sang mga hilikuton sang nagpadala sa akon. Magaabot ang gab-i nga wala na sing may makapangabudlay. ⁵ Samtang yari ako sa kalibutan ako amo ang kapawa sang kalibutan.”

⁶ Sang makasiling sia sini, si Jesus nagdupla sa duta kag naghimo sing lunang sa dupla kag ginhamlitan niya sing lunang ang mga mata sang tawo, ⁷ kag nagsiling sia, “Kadto ka sa punong sang Siloe kag magpanghulam-os.” (Ang Siloe nagakahulogan “Ginpadala.”) Gani naglakat ang tawo, nanghulam-os kag nagbalik nga makakita na.

⁸ Gani, ang iya mga kasilingan kag ang mga nakakita anay sa iya nga nagapakilimos, nagpamangkot, “Indi bala amo ini ang tawo nga sang una nagalingkod kag nagapakilimos?”

⁹ Ang iban nagsiling, “Amo ina sia,” pero may iban nga nagsiling, “Indi ina sia, kundi pareho lang ang ila hitsura.”

Gani ang tawo mismo nagsiling, “Ako amo sia.”

¹⁰ Ginpamangkot nila sia, “Paano bala nga makakita ka na karon?”

¹¹ Nagsabat sia, “Ang tawo nga ginahingalanan kay Jesus naghimo sang lunang, ginhamlit niya ini sa akon mga mata, kag ginsugo ako, ‘Kadto ka sa Siloe kag magpanghulam-os.’ Gani naglakat ako, kag sang nakapanghulam-os ako, makakita na ako.”

¹² Nagpamangkot sila, “Diin na bala sia?”

Nagsabat sia, “Ambot, wala ako makahibalo.”

Gin-usisa sang mga Fariseo ang Pag-ayo sang Tawo

¹³ Dayon gindala nila sa mga Fariseo ang tawo nga sadto anay bulag. ¹⁴ Adlaw nga Inugpahuway sadto sang paghimo ni Jesus sang lunang kag pag-ayo sang mga mata sang tawo. ¹⁵ Dayon gin-

¹nakakita ka na kay Abraham?: sa iban nga teksto nakakita na si Abraham sa imo?

pamangkot liwat sang mga Fariseo kon paano nga makakita na sia. Ginsugiran niya sila, "Ginhamlitan niya sing lunang ang akon mga mata, nanghilam-os ako kag karon makakita na ako."

¹⁶May mga Fariseo nga nagsiling, "Ang tawo nga naghimo sini wala nagikan sa Dios, kay wala sia nagatuman sang kasugoan sa Adlaw nga Inugpaway."

Pero ang iban nagsiling, "Ano bala ang pagkahimo sang isa ka tawo nga makasasala sang gamhanan nga mga buhat kaangay sini?" Kag nagbinahinbahin sila.

¹⁷Gani ginpamangkot pa gid liwat sang mga Fariseo ang tawo nga sadto anay bulag, "Siling mo nga gin-ayo niya ang imo mga mata, karon ano ang magsiling mo nahanungod sa iya?"

Nagsabat sia, "Isa sia ka propeta."

¹⁸Pero ang mga pangulo sang mga Judio indi magpati nga sia bulag anay kag karon makakita na, kon wala nila ginpatawag ang iya mga ginikanan ¹⁹kag ginpamangkot sila, "Anak bala ninyo ini sia? Indi bala nga siling ninyo natawo sia nga bulag? Paano bala nga makakita na sia karon?"

²⁰Ang iya mga ginikanan nagsabat, "Kilala namon nga sia amon anak kag nakahibalo kami nga sia natawo nga bulag, ²¹pero wala kami makahibalo kon paano nga makakita na sia, ukon sin-o ang nag-ayo sang iya mga mata. Pamangkuta ninyo sia, may buot naman ina sia, kag sarang sia makasabat para sa iya kaugalingon!" ²²Ginsiling ini sang iya ginikanan, kay nahadlok sila sa mga pangulo sang mga Judio nga naghisugot nga daan nga ang bisan sin-o nga magkilala nga si Jesus amo ang Cristo pagasikwayon sa sinagoga. ²³Amo gani nga ang iya mga ginikanan nagsiling, "May buot naman ina sia, pamangkuta ninyo sia!"

²⁴Sa liwat gintawag nila ang tawo nga natawo nga bulag kag ginsinggan nila sia, "Magsaad ka sa atubangan sang Dios sa pagsugid sing matuod! Nahibaluan namon nga ining tawo makasasala."

²⁵Ang tawo nagsabat, "Wala ako makahibalo kon sia makasasala ukon indi.

Amo lang ini ang akon nahibaluan: bulag anay ako, kag karon makakita na."

²⁶Nagpamangkot sila, "Ano bala ang ginhimo niya sa imo? Paano bala ang pag-ayo niya sang imo mga mata?"

²⁷Nagsabat sia, "Ginsugiran ko na kamo, kag indi kamo magpati. Ngaa bala luyag kamo magpamati sini liwat? Luyag man bala kamo nga mangingintutan-an niya?"

²⁸Ginbuyayaw nila sia kag ginsinggan, "Ikaw gintuton-an sina nga tawo, pero kami amon mga gintuton-an ni Moises. ²⁹Nahibaluan namon nga ang Dios naghambal kay Moises, pero nahanungod sina nga tawo, wala gani kami makahibalo kon taga-diin sia!"

³⁰Ang tawo nagsabat, "Makatilingala ini nga butang! Wala kamo makahibalo kon taga-diin sia, pero gin-ayo niya ang akon mga mata! ³¹Nahibaluan naton nga ang Dios wala nagapamati sa mga makasasala, pero nagapamati sia sa mga tawo nga nagatahod sa iya kag nagatuman sang iya kabubot-on. ³²Halin sa ginsugoran sang kalibutan wala pa gid mabatii nga may isa nga nag-ayo sang mata sang isa ka tawo nga natawo nga bulag. ³³Kon indi lang nagikan sa Dios ini nga tawo, kuntani wala sia sing sarang mahimo."

³⁴Ginsabat nila sia, "Natawo ikaw kag nagdaku sa sala, kag karon tudloan mo pa kami?" Kag ginpagwa nila sia sa sinagoga.

Ang Pagkabulag nga Espirituhanon

³⁵Nakabati si Jesus nga ginpagwa nila ang tawo. Nakita sia ni Jesus kag ginsinggan, "Nagatuo ka bala sa Anak sang Tawo?"

³⁶Ang tawo nagsabat, "Sir, sugiri ako kon sin-o sia agod makatuo ako sa iya!"

³⁷Si Jesus nagsiling sa iya, "Nakita mo na sia, kag sia amo ang nagahambal sa imo subong."

³⁸Ang tawo nagsiling, "Ginoo, nagatuo ako!" Dayon nagluhod sia sa atubangan ni Jesus.

³⁹Si Jesus nagsiling, "Ako nagkari sa sining kalibutan sa paghukom, agod nga ang mga bulag makakita kag ang mga

makakita manginbulag.”

⁴⁰May mga Fariseo didto nga kaupod niya nga nakabati sini kag nagpamangkot sa iya, “Ang buot mo bala silingon nga mga bulag man kami?”

⁴¹Si Jesus nagsabat, “Kon kamo mga bulag, kuntani wala kamo sing sala; pero kay nagasiling kamo, ‘Makakita kami,’ ini nagakahulogan nga may sala pa kamo gihapon.”

Ang Palaanggiran sang Toril

10 “Nagasiling ako sa inyo sang matuod: ang tawo nga wala nagasulod sa toril sang mga karnero paagi sa puwertahan, kundi nagataklas sa kudal, amo ang makawat kag buyong. ²Ang tawo nga nagasulod paagi sa puwertahan amo ang manugbantay sang mga karnero. ³Sa iya pagsulod ginaabrihan sang manugbantay ang puwertahan. Ang mga karnero nagapamati sang iya tingog samtang ginatawag niya ang iya mga karnero sa ila ngalan, kag ginatuytoyman niya sila pa gwa. ⁴Kon makagwa na sila, nagauna sia sa ila, kag ang mga karnero nagasunod sa iya, kay nakilala nila ang iya tingog. ⁵Indi sila magsunod sa indi nila kilala, kundi magapalagyo sila sa iya, kay wala sila makakilala sang iya tingog.”

⁶Si Jesus nagsugid sa ila sining palaanggiran, pero wala sila makahangop sang ginasiling niya sa ila.

Si Jesus ang Maayo nga Manugbantay

⁷Gani si Jesus nagsiling liwat, “Nagasiling ako sa inyo sang matuod: ako amo ang puwertahan sang mga karnero. ⁸Ang mga karnero wala magpamati sa mga nagkari nga una sa akon, kay sila mga makawat kag buyong. ⁹Ako amo ang puwertahan. Ang nagasulod paagi sa akon maluwas. Makapagusto sia sa pagsulod kag sa paggwa, kag makakita sia sing halalbon. ¹⁰Ang makawat nagakari lamang sa pagpangawat, sa pagpatay kag sa paglaglag. Ako iya nagkari agod may kabuhi sila, ang kabuhi sa iya kabuganaan.

¹¹“Ako amo ang maayo nga manug-

bantay. Ang maayo nga manugbantay handa sa paghatag sang iya kabuhi para sa mga karnero. ¹²Ang sinuholan nga indi amo ang manugbantay, kag indi tagiya sang karnero, nagapalagyo kag nagabiya sang mga karnero, kon makita niya ang lobo nga nagapakari; gani ang lobo nagataban sang mga karnero kag nagapaplaag sa ila. ¹³Ang sinuholan nagapalagyo, kay sinuholan man lang sia, kag wala sia nagakabalaka sa mga karnero. ¹⁴⁻¹⁵Ako amo ang maayo nga manugbantay. Subong nga ang Amay nakakilala sa akon kag ako nakakilala sa Amay, sa amo man nga bagay nakilala ko ang akon mga karnero, kag sila nakakilala sa akon; kag ako handa sa paghatag sang akon kabuhi para sa ila. ¹⁶May iban pa ako nga mga karnero nga wala sa sini nga toril. Kinahanglan nga dalhon ko man sila. Magapamati sila sang akon tingog kag mangin-isa sila^m ka panong nga may isa ka manugbantay.

¹⁷“Ang Amay nagahigugma sa akon, kay handa ako sa paghatag sang akon kabuhi, agod nga akon man mabaton ini liwat. ¹⁸Wala sing may makakuha sang akon kabuhi, kundi ginahatag ko ini sing kinabubot-on. Pagusto ako sa paghatag sini, kag pagusto man ako sa pagbawi sini. Ini amo ang sugo sang Amay sa akon.”

¹⁹Sa liwat nagbinahinbahin ang mga Judio tungod sining mga ginhambal ni Jesus. ²⁰Madamo sa ila ang nagsiling, “Ginagamhan sia sang yawa! Buang ina sia! Ngaa nagapamati kamo sa iya?”

²¹Pero ang iban nagsiling, “Ang tawo nga ginagamhan sang yawa indi makahambal sing subong sina! Paano bala ang pag-ayo sang yawa sang mga mata sang bulag?”

Ginsikway si Jesus sang mga Judio

²²Tigtulognaw sadto, kag ginasaulog sa Jerusalem ang Piesta sang Paghalad sang Templo. ²³Si Jesus nagalakatlakat sa Portico ni Salomon didto sa templo. ²⁴Dayon nagtilipon ang mga Judio sa palibot niya kag nagsiling sila sa iya,

^mmangin-isa sila: sa iban nga teksto mangin-isa ang.

“Tubtob pa bala san-o ang imo pagpawathawat sa amon? Sugiri kami sing maathag, ikaw gid bala ang Cristo?”

²⁵Si Jesus nagsabat, “Ginsugiran ko na kamo, pero indi kamo magpati sa akon. Ang mga ginabuhat ko sa ngalan sang akon Amay nagapanaksi sa akon, ²⁶pero indi kamo magpati sa akon kay indi kamo mga karnero nakon. ²⁷Ang akon mga karnero nagapamati sa akon tingog. Kilala ko sila kag nagasunod sila sa akon. ²⁸Ginahatagan ko sila sang kabuhi nga wala sing katapusan, kag indi gid sila mapatay. Wala sing may makaagaw sa ila sa akon mga kamot. ²⁹Ginhatag sila sa akon sang Amay nga gamhanan sa tanan,ⁿ kag wala sing may makaagaw sa ila sa kamot sang Amay. ³⁰Ako kag ang Amay isa.”

³¹Sa liwat ang mga Judio nagpulot sing mga bato agod batuhon sia. ³²Si Jesus nagsiling sa ila, “Madamo nga maayo nga mga buhat ang nahimo ko sa atubangan ninyo nga ginhatag sa akon sang Amay nga himuon. Diin bala sining nahimo ko ang nanginkabangdanan sang inyo pagbato sa akon?”

³³Ang mga Judio nagsabat, “Indi kami magbato sa imo tungod sang imo maayo nga mga buhat, kundi tungod sang imo pagpasipala sa Dios! Kay ikaw nga tawo lamang, nagapaka-Dios!”

³⁴Si Jesus nagsabat, “Nasulat sa inyo Kasugoan nga ang Dios nagsiling, ‘Mga dios kamo.’ ³⁵Nakahibalo kita nga ang ginasiling sang kasulatan nagapadayon nga matuod kag ang Dios nagtawag nga dios sa mga tawo nga ginhatagan sang iya mensahi. ³⁶Nahanungod sa akon, ginpili ako sang Amay kag ginpadala sa kalibutan. Ngaa man nga makasiling kamo nga ginapasipalahan ko ang Dios tungod kay nagsiling ako nga ako ang Anak sang Dios? ³⁷Kon ako wala nahimo sang mga buhat sang akon Amay, indi ninyo ako pagpatiha. ³⁸Pero kon ginabuhat ko ini, bisan indi kamo magtuo sa akon, dapat patihan ninyo bisan ang akon na lang mga binuhatan, agod

nga mahibaluan gid ninyo nga ang Amay yari sa akon kag ako yara sa Amay.”

³⁹Sa liwat gintinguhaan nila ang pagdakop kay Jesus, pero nakalikaw sia sa ila.

⁴⁰Nagtabok liwat si Jesus sa suba sang Jordan pakadto sa duog diin si Juan nagpangbautiso, kag nagtener sia didto. ⁴¹Nagpalapit sa iya ang madamo nga mga tawo, kag nagsiling, “Si Juan wala nakahimo sing gamhanan nga mga buhat, pero ang tanan nga iya ginsiling nahanungod sini nga tawo matuod.”

⁴²Kag madamo sang mga tawo didto ang nagtuo kay Jesus.

Ang Pagkapatay ni Lazaro

11 Ang isa ka tawo nga ginhingalanan kay Lazaro, nga nagapuyo sa Betania, nagmasakit. Ang Betania amo ang banwa, sa diin nagapuyo ang mag-utod nga si Maria kag si Marta. ²(Amo ini nga Maria ang naghaplas sing agwa sa tiil sang Ginoo kag dayon iya ginpahiran sang iya buhok, kag si Lazaro nga nagamasakit amo ang iya utod.) ³Ang mag-utod nga babayi nagpadala sini nga pahibalo kay Jesus, “Ginoo, ang imo hini-gugma nga abyan nagamasakit.”

⁴Sang pagkabati sini ni Jesus, nagsiling sia, “Ang tinutoyo sini nga masakit indi ang kamatayon ni Lazaro, kundi paagi sini mahimaya ang Dios, kag ang Anak sang Dios makabaton sang himaya.”

⁵Palangga ni Jesus si Marta kag ang iya utod nga babayi, kag si Lazaro. ⁶Sang mahibaluan ni Jesus nga si Lazaro nagamasakit, nagtener pa sia didto sing duha ka adlaw. ⁷Dayon nagsiling sia sa iya mga gintuton-an, “Dali, mabalik kita sa Judea.”

⁸Ang mga gintuton-an nagsabat, “Manunodlo, sadtong pila lang ka adlaw batuhon ka kuntani sang mga Judio, kag karon mabalik ka pa didto?”

⁹Si Jesus nagsiling, “Indi bala nga may dose ka oras sa isa ka adlaw? Gani kon ang tawo nagalakat kon adlaw indi

ⁿGinhatag sila sa akon sang Amay nga gamhanan sa tanan: *sa iban nga teksto* Ang ginhatag sa akon sang akon Amay gamhanan.

sia makasandad, kay makakita sia sang kapawa sining kalibutan. ¹⁰Pero kon maglakat sia sa gab-i makasandad sia, kay wala sia sing kapawa nga nagaiwag sa iya." ¹¹Sang masiling ini ni Jesus, nagsiling pa gid sia, "Ang aton abyan nga si Lazaro nagakatulog, pero kadtuan ko sia kag pukawon."

¹²Ang mga gintuton-an nagsiling, "Ginoo, kon sia nagakatulog, magaaayo sia."

¹³Naghunahona sila nga si Jesus naghambal nahanungod sang katulogon, pero ang buot silingon ni Jesus nga si Lazaro napatay. ¹⁴Gani ginsinganan sila ni Jesus sing maathag, "Napatay si Lazaro, ¹⁵pero tungod sa inyo nagakalipay ako nga wala ako didto upod sa iya, agod nga magtuo kamo. Dali kadtuan ta sia."

¹⁶Si Tomas nga ginatawag ang Kapid nagsiling sa iban nga mga gintuton-an, "Dali, maupod kita tanan sa Manunodlo, agod manginmatay kita upod sa iya!"

Si Jesus ang Pagkabanhaw kag ang Kabuhi

¹⁷Sang pag-abot ni Jesus, nabalitaan niya nga apat na ka adlaw nga nalubong si Lazaro. ¹⁸Ang Betania mga tatlo ka kilometro halin sa Jerusalem, ¹⁹kag madamo nga mga Judio ang nag-abot sa paglipay kay Marta kag kay Maria tungod sang pagkapatay sang ila utod.

²⁰Sang pagkabati ni Marta nga nagapadulong si Jesus, naggwa sia sa pagsugata sa iya, pero si Maria nagpabilin sa balay. ²¹Nagsiling si Marta kay Jesus, "Ginoo, kon yari ka lang diri, wala kuntani mapatay ang akon utod! ²²Pero nahibaluan ko nga bisan subong ang Dios magahatag sa imo sang bisan ano nga imo pangayuon sa iya."

²³Si Jesus nagsiling sa iya, "Mabanhaw ang imo utod."

²⁴Nagsabat si Marta, "Nahibaluan ko nga mabanhaw sia sa katapusan nga adlaw."

²⁵Si Jesus nagsiling sa iya, "Ako amo ang pagkabanhaw kag ang kabuhi. Ang nagatuo sa akon, bisan pa nga mapatay sia, magakabuhi; ²⁶kag ang nagakabuhi

kag nagatuo sa akon indi gid mapatay. Nagatuo ka bala sini?"

²⁷Nagsabat sia, "Huo, Ginoo! Nagatuo gid ako nga ikaw amo ang Cristo, ang Anak sang Dios, nga magakari sa kalibutan."

Naghibi si Jesus

²⁸Sa tapos masiling ini ni Marta, nagbalik sia kag gintawag niya si Maria nga iya utod, kag ginhutikan, "Yari na ang Manunodlo, kag ginapangita niya ikaw."

²⁹Sang pagkabati sini ni Maria tumindog sia kag nagdalidali pa gwa sa pagsugata sa iya. ³⁰(Si Jesus wala pa makasulod sa banwa, kundi yadto pa sia sa duog diin ginsugata sia ni Marta.) ³¹Ang mga Judio nga yadto sa balay sa paglipay kay Maria, nagsunod sa iya sang makita nila nga nagtindog sia kag nagdalidali pa gwa. Naghunahona sila nga makadto sia sa lulobngan, agod didto maghibi.

³²Sang pag-abot ni Maria sa duog diin si Jesus, kag nakita niya sia, nagluhod sia sa tilan ni Jesus kag nagsiling, "Ginoo, kon yari ka kuntani diri, wala mapatay ang akon utod!"

³³Sang pagkakita ni Jesus nga si Maria nagahibi, kag ang mga Judio nga nag-abot upod sa iya nagahibi man, natandog ang iya tagipusoon kag natublag gid sia. ³⁴Nagpamangkot sia sa ila, "Diin ninyo sia ginlubong?"

Nagsabat sila, "Ginoo, dali kag tanawa."

³⁵Si Jesus naghibi. ³⁶Gani ang mga Judio nagsiling, "Kita ninyo kon daw ano ang iya pagpalangga kay Lazaro!"

³⁷Pero ang iban sa ila nagsiling, "Indi bala nga gin-ayo niya ang mga mata sang bulag? Indi bala mahimo nga mapaiway man niya kuntani ang pagkamatay ni Lazaro?"

Ginbanhaw si Lazaro

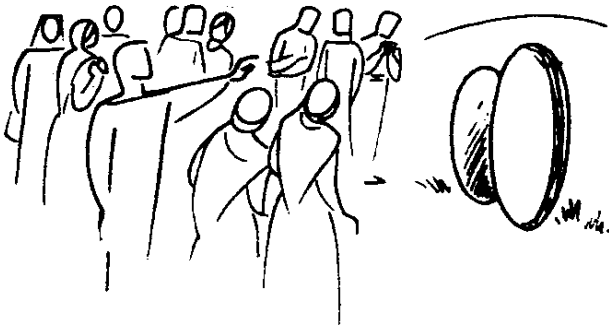
³⁸Si Jesus nga sa liwat natublag gid, nagkadto sa lulobngan. Ini nga lulobngan isa ka kuweba nga natakpan sang isa ka bato. ³⁹Si Jesus nagsugo, "Kuhaa ninyo ang bato."

Si Marta nga utod sang napatay, nagsabat, "Ginoo, mabaho na sia, kay apat

na ka adlaw nga nalubong sia!”

⁴⁰Si Jesus nagsiling sa iya, “Indi bala nga ginsiling ko sa imo nga kon magtuo ka, imo makita ang himaya sang Dios?”

⁴¹Dayon ginkuha nila ang bato. Nagtangla si Jesus kag nagsiling, “Amay, nagapasalamat ako sa imo, kay ginapamatian mo ako. ⁴²Nahibaluan ko nga sa gihapon ginapamatian mo ako, pero ginasing ko ini tungod sa mga tawo nga yari diri, agod nga magtuo sila nga ikaw ang nagpadala sa akon.” ⁴³Sa tapos sia makasiling sini nagsinggit sia, “Lazaro, gwa ka!” ⁴⁴Ang napatay nga tawo nag-gwa. Ang iya mga kamot kag mga tiil

“Lazaro, gwa ka!” (11:43)

nasamburan sang panapton sa lubong, kag ang iya guya naputos sang panapton. Si Jesus nagsugo sa ila, “Hubari ninyo sia, kag palakta.”

Ang Himbon batok kay Jesus

(Mat. 26:1-5; Mar. 14:1-2;

Luc. 22:1-2)

⁴⁵Ang kalabanan sang mga Judio nga nag-abot sa pagduaw kay Maria, nakakita sang ginhimo ni Jesus, kag nagtuo sila sa iya. ⁴⁶Pero may iban sa ila nga nag-balik sa mga Fariseo kag nagsugid sang ginhimo ni Jesus. ⁴⁷Gani ang mga Fariseo kag ang pangulo nga mga pari nag-pakigkita sa konsilyo kag nagsiling, “Ano ang aton himuon, kay gamhanan nga mga buhat ang ginahimo sini nga tawo? ⁴⁸Kon aton lang sia pabay-an, ang tanan magatuo sa iya, kag ang mga manugdumala nga Romanhon magakari kag magalaglag sang aton templo kag sang bug-os naton nga pungsod!”

⁴⁹Ang isa sa ila nga ginahingalanan

kay Caifas, ang Pinakamataas nga Pari sadto nga tuig, nagsiling, “Wala gid kamo sing may nahibal-an! ⁵⁰Wala bala kamo makatalupangod nga maayo para sa inyo nga may isa nga kinahanglan mapatay tungod sa mga tawo, sang sa malaglag ang bug-os nga pungsod?” ⁵¹(Wala niya ini ginsiling nga iyaiya lang, kundi subong Pinakamataas nga Pari sina nga tuig, ginatagna niya nga si Jesus dapat mapatay para sa mga Judio. ⁵²Indi lamang para sa ila, kundi man sa pagtipon sing tingob sang tanan nga nag-alaplaag nga mga anak sang Dios.)

⁵³Gani sugod sadto nga adlaw, ang mga pangulo sang mga Judio naghimbon sa pagpatay kay Jesus. ⁵⁴Gani si Jesus wala na magpasayangsayang sa Judea, kundi nagkadto sia sa isa ka banwa nga ginatawag Efraim malapit sa desierto. Didto nagtener sia upod sa iya mga gintutunan.

⁵⁵Malapit na ang Piesta sang Pascua, nga piesta sang mga Judio, kag madamo nga mga taga-uma ang nagpa-Jerusalem sa pagtuman sang kinabatasan nga pagpaninlo sa wala pa ang piesta. ⁵⁶Ginpangita nila si Jesus, kag sang pagtipon nila sa templo nagpinamangkutanay sila, “Ano bala sa banta ninyo? Mamiesta ayhan sia ukon indi?” ⁵⁷Ang pangulo nga mga pari kag ang mga Fariseo nagmando nga ang bisan sin-o nga nakahibalo kon diin si Jesus, magsugid, agod madakop nila sia.

Si Jesus Ginhaplisan sa Betania

(Mat. 26:6-13; Mar. 14:3-9)

12 Anom ka adlaw sa wala pa ang Piesta sang Pascua, si Jesus nagkadto sa Betania, sa diin nagapuyo si Lazaro nga ginbanhaw ni Jesus. ²Ginamanan nila sia sing panihapon kag si Marta nagsirbe, samtang si Lazaro nagkaon upod kay Jesus. ³Dayon si Maria nagkuha sing agwa nga malahalon, nga nahimo gikan sa puraw nga nardo nga ang kadamuon mga tunga sa litro. Gimbubuan niya sini ang mga tiil ni Jesus kag ginpahiran sang iya buhok. Ang kahamot sang agwa nagtugob sa bug-os nga balay. ⁴Si Judas Iscariote nga isa

sang mga gintuton-an ni Jesus, kag amo ang magaluib sa iya, nagsiling, ⁵“Ngaa wala pag-ibaligya ini nga agwa sing ₱300 kag ang kuwarta ipanghatag sa mga imol?” ⁶Ginsiling niya ini indi kay naga-kabalaka sia sa mga imol, kundi bangod kay isa sia ka makawat. Sia ang naga-uyat sang ila kuwarta kag nagakuha sia sa sini.

⁷Pero si Jesus nagsiling, “Pabay-i lang sia! Kay gintigana niya ini para sa adlaw sang akon lubong. ⁸Ang mga imol kapod ninyo sa gihapon, pero ako indi makapadayon sa pag-upod sa inyo.”

Ang Himbon batok kay Lazaro

⁹Madamo nga mga Judio ang nakahibalo nga si Jesus yara sa Betania, gani nagkadto sila didto. Nagkadto sila indi lamang bangod kay Jesus, kundi sa pagtan-aw man kay Lazaro nga ginbanhaw ni Jesus. ¹⁰Gani ang pangulo nga mga pari naghimbon sa pagpatay man kay Lazaro, ¹¹kay tungod sa iya madamo nga mga Judio ang nagbiya sa ila mga pangulo kag nagtuo kay Jesus.

Ang Madinalag-on nga Pagsulod ni Jesus sa Jerusalem

(*Mat. 21:1-11; Mar. 11:1-11; Luc. 19:28-40*)

¹²Sang madason nga adlaw, ang madamo nga mga tawo nga nag-abot sa pagpamiesta nakabati nga si Jesus nagapakari sa Jerusalem. ¹³Gani nagkuha sila sang mga lukay kag naggwa sa pagsugata sa iya nga nagasinggit, “Dayawon ang Dios! Dayawon ang nagakari sa ngalan sang Ginoo! Dayawon ang Hari sang Israel!”

¹⁴Nakakita si Jesus sang isa ka tinday nga asno kag iya ini ginsakyan, suno sa ginasiling sang kasulatan:

¹⁵“Indi ka magkahadlok, Siyudad sang Sion!

Yari, nagapakari ang imo hari, Nga nagasakay sa tinday nga asno.”

¹⁶Sadtong tion, ang iya mga gintuton-an wala makahangop sini, pero sang nahimaya na si Jesus, nadumdoman nila nga ang kasulatan nagsiling sini nahanungod sa iya, kag ila ini ginhimo para

sa iya.

¹⁷Ang madamo nga mga tawo nga nakaupod kay Jesus sang iya pagtawag kay Lazaro nga maggwa sa lulobngan kag sang iya pagbanhaw sa iya, nagpanugid sang nahanabo. ¹⁸Gani ginsugata sia sang madamo nga mga tawo, kay nakabati sila nga nakahimo sia sining gamhanan nga buhat. ¹⁹Gani, ang mga Fariseo nagsinilingay, “Kita ninyo, wala kita sing mahimo! Tan-awa, ang tanan nga mga tawo nagasunod sa iya!”

May mga Griego nga Nagapangita kay Jesus

²⁰Sang piesta, may mga Griego nga nagkadto sa Jerusalem sa pagsimba. ²¹Nagkadto sila sa kay Felipe nga taga-Betsaida, sa Galilea, kag nagsiling, “Tyoy, luyag kami magpakigkita kay Jesus.”

²²Si Felipe naglakat kag nagsugid kay Andres, kag sila nga duha naglakat kag nagsugid kay Jesus. ²³Si Jesus nagsabat sa ila, “Karon nag-abot na ang tion nga pagahimayaon ang Anak sang Tawo. ²⁴Nagasiling ako sa inyo sang matuod: ang isa ka binhi sang humay indi magdamo kon indi pag-ipanggas sa duta kag mapatay. Kon mapatay ini, ti, magapamunga ini sing madamo. ²⁵Ang nagahigugma sang iya kabuhi madula niya ini. Ang nagasikway sang iya kabuhi sa sining kalibutan magatipig sini sa kabuhi nga wala sing katapusan. ²⁶Ang luyag mag-alagad sa akon dapat magsunod sa akon, agod nga kon diin ako didto man ang akon alagad. Ang akon Amay magapadungog sa nagaalagad sa akon.”

Naghambal si Jesus nahanungod sang Iya Kamatayon

²⁷“Karon natublag gid ang akon tagipusoon; kag ano bala ang akon isiling? Masiling bala ako, ‘Amay, ipaiway sa akon ini nga tion?’ Pero amo ini ang tinutoyo sang akon pagkari, sa pag-antos sa sining tion sang kasakitan. ²⁸O Amay, himayaa ang imo ngalan!”

Dayon may naghambal gikan sa langit, “Ginhimaya ko na ini, kag akon himayaon liwat.”

²⁹ Ang mga tawo nga nagatambong didto nakabati sang tingog kag nagsiling, “Nagdaguob!”

Ang iban nagsiling, “Naghambal sa iya ang isa ka anghel!”

³⁰ Pero si Jesus nagsiling sa ila, “Ini nga tingog wala maghambal tungod sa akon, kundi tungod sa inyo. ³¹ Tion na ini nga pagahukman ang kalibutan. Karon ang nagagahom sining kalibutan pagadag-on. ³² Kon ako mabayaw na gikan sa duta, buyokon ko ang tanan nga mga tawo sa akon.” ³³ (Sa iya pagsiling sini, ginpakilala niya ang sahi sang kamatayon nga iya pagaantuson.)

³⁴ Ang mga tawo nagsabat sa iya, “Ang amon Kasugoan nagasiling nga ang Cristo magakabuhi sing dayon. Ngaa bala makasiling ka nga ang Anak sang Tawo dapat bayawon? Sin-o bala ining Anak sang Tawo?”

³⁵ Si Jesus nagsabat, “Ang kapawa magapabilin sa tunga ninyo sa diutay pa nga tinion. Padayuna ang inyo paglakat samtang may kapawa pa kamo, agod indi kamo maabtan sang kadudolman, kay ang nagalakat sa kadudolman indi makahibalo kon diin sia nagapadulong. ³⁶ Gani magtuo kamo sa kapawa samtang yara pa ang kapawa sa inyo, agod nga kamo mangin-anak sang kapawa.”

Ang Indi Pagkamatinuohon sang mga Judio

Sa tapos mahambal ini ni Jesus naglakat sia kag nagpanago sa ila. ³⁷ Bisan pa nga nakita na gid nila ang gamhanan nga mga buhat nga ginhimo ni Jesus, sa gihapon wala sila magtuo sa iya, ³⁸ agod nga ang ginsiling ni Isaias nga propeta mapamatud-an:

“Ginoo, sin-o bala ang nagpati
Sang balita nga amon ginsugid?
Sin-o bala ang ginpakitaan
Sang Ginoo sang iya gahom?”

³⁹ Sa sini nga kabangdanan indi sila makatuo, kay si Isaias nagsiling man:

⁴⁰ “Ginbulag sang Dios ang ila
mga mata,
Gintakpan niya ang ila mga
hunahona,

Agod nga ang ila mga mata
Indi makakita,

Ang ila mga hunahona indi
makahangop,

Kag indi sila magliso sa akon,
Siling sang Dios,

Agod nga ayuhon ko sila.”

⁴¹ Ginsiling ini ni Isaias kay nakita niya ang himaya ni Jesus, kag naghambal sia nahanungod sa iya.

⁴² Wala sapayan sini madamo nga mga pangulo sang mga Judio ang nagtuo kay Jesus, ugaling tungod sang mga Fari-seo wala sila magpabutyag sang ila pagtuo, agod indi sila pagsikwayon sa sinagoga. ⁴³ Ginpasulabi nila ang pagdayaw sang mga tawo sang sa pagdayaw sang Dios.

Ang Paghukom paagi sa Pulong ni Jesus

⁴⁴ Si Jesus naghambal sa mabaskog nga tingog, “Ang nagatuo sa akon, indi lamang nagatuo sa akon, kundi nagatuo man sa nagpadala sa akon. ⁴⁵ Ang nakakita sa akon nakakita man sa nagpadala sa akon. ⁴⁶ Nagkari ako sa kalibutan subong kapawa, agod nga ang magtuo sa akon indi magpabilin sa kadudolman. ⁴⁷ Ang nagapamati sang akon mensahi kag wala nagatuman sini, indi ako ang magahukom sa iya. Nagkari ako indi sa paghukom sang kalibutan, kundi sa pagluwas sini. ⁴⁸ Ang nagasikway sa akon kag wala nagabaton sang akon mensahi, may magahukom sa iya. Ang pulong nga akon ginhambal amo ang magahukom sa iya sa katapusan nga adlaw! ⁴⁹ Kay ang akon ginhambal indi akon, kundi ang Amay nga nagpadala sa akon nagsugo sa akon kon ano ang akon isiling kag iham-bal. ⁵⁰ Kag nahibaluan ko nga ang iya sugo nagadala sang kabuhi nga wala sing katapusan. Gani ang ginasiling ko, amo ang ginsiling sang Amay nga akon iham-bal.”

Ginhugasan ni Jesus ang mga Tiil sang Iya mga Gintuton-an

13 Karon bisperas na sang Piesta sang Pascua. Si Jesus nakahibalo nga ang iya tion nag-abot na sa pagtaliwan sa

sining kalibutan pakadto sa Amay. Gin-higugma gid niya sa gihapon ang mga iya sa sining kalibutan, kag ginhigugma niya sila tubtob sa katapusan.

²Si Jesus kag ang iya mga gintuton-an nagpanihapon. Ang Yawa nakatanom na sa tagipusoon ni Judas nga anak ni Simon Iscariote, sang handom sa pagluib kay Jesus. ³Si Jesus nakahibalo nga ang Amay naghatag sa iya sang bug-os nga gahom. Nakahibalo man sia nga nagikan sia sa Dios kag magabalik sia sa Dios. ⁴Gani nagtindog si Jesus, nag-uba sang iya kunop, nagkuha sang tualya kag ginwagkos ini sa iya hawak. ⁵Dayon nagbubo sia sang tubig sa labador, kag nagsugod sa paghugas sang mga tiil sang iya mga gintuton-an kag ginpahiran sang tualya nga iya ginwagkos. ⁶Nakaabot sia sa kay Simon Pedro nga nagsiling sa iya, "Ginoo, hugasan mo bala ang akon mga tiil?"

⁷Si Jesus nagsabat sa iya, "Indi pa ikaw makahangop sang ginahimo ko karon, pero mahangpan mo ini sa ulihi."

⁸Si Pedro nagsiling, "Indi gid ako magpahugas sa imo sang akon mga tiil tubtob san-o!"

Si Jesus nagsabat, "Kon indi ko mahugasan ang imo mga tiil. indi na ikaw akon gintuton-an."

⁹Nagsabat si Simon Pedro, "Ginoo, kon amo ina, hugasi indi lamang ang akon mga tiil, kundi ang akon man mga kamot kag ulo!"

¹⁰Si Jesus nagsiling, "Ang nakapaligo matinlo na ang iya bug-os nga lawas, kag indi na kinahanglan manghugas luas lamang sa iya mga tiil.^o Tanan kamo mga matinlo na luas lamang sa isa." ¹¹(Si Jesus nakahibalo na kon sin-o ang magaluib sa iya. Gani nga nagsiling sia, "Tanan kamo mga matinlo na luas lamang sa isa.")

¹²Sang mahugasan na ni Jesus ang ila mga tiil, ginsuksok niya ang iya kunop kag nagbalik sa iya lingkuran sa lamisa. Nagpamangkot sia sa ila, "Nahangpan bala ninyo ang akon ginhimo sa inyo?" ¹³Ginatawag ninyo ako nga Manunodlo

kag Ginoo, kag husto ina, kay amo gid man ako. ¹⁴Ako amo ang inyo Ginoo kag Manunodlo, kag bag-o lang ako maghugas sang inyo mga tiil. Gani kamo man dapat maghinugasay sang inyo mga tiil. ¹⁵Ginhatagan ko kamo sing sulondan, agod nga inyo man himuon ang ginhimo ko sa inyo. ¹⁶Nagasiling ako sa inyo sang matuod: wala sing ulipon nga labaw pa sa iya agalon, kag wala sing sinugo nga labaw pa sa nagsugo sa iya. ¹⁷Karon nahibaluan na ninyo ini nga kamatuoran. Bulahan kamo kon inyo ini buhaton!

¹⁸"Wala ako nagahambal nahanungod sa inyo tanan. Kilala ko ang akon mga ginpili. Pero kinahanglan matuman ang kasulatan nga nagsiling, 'Ang tawo nga nagsalo sa akon pagkaon, nagkontra sa akon.' ¹⁹Karon ginasukid ko ini sa inyo sa wala pa mahanabo, agod nga kon mahanabo ini, magatuo kamo nga 'Ako Amo Ako'. ²⁰Nagasiling ako sa inyo sang matuod: ang nagabaton sang akon ginapadala, nagabaton man sa akon, kag ang nagabaton sa akon, nagabaton sang nagpadala sa akon."

Gintagna ni Jesus ang Pagluib sa Iya

(*Mat. 26:20-25; Mar. 14:17-21; Luc. 22:21-23*)

²¹Sa tapos masiling ini ni Jesus, natublag pa gid sia kag nagpabutyag, "Nagasiling ako sa inyo sang matuod: ang isa sa inyo magaluib sa akon."

²²Ang mga gintuton-an nagtinulokay nga nagapalibog kon sin-o ang iya ginatumod. ²³Ang isa sang mga gintuton-an nga ginhigugma ni Jesus, nagalingkod sa luyo gid ni Jesus. ²⁴Ginsinyasan sia ni Simon Pedro kag ginsinganan, "Pamangkuta sia kon sin-o ang iya ginatumod."

²⁵Gani ang gintuton-an nagsandiay naman sa kay Jesus kag nagsiling, "Ginoo, sin-o bala sia?"

²⁶Si Jesus nagsabat, "Ang akon hatagan sining diutay nga pinihak sang tinapay nga natusmog ko, amo ina sia."

^oAng iban nga teksto wala nagalakip sang luas lamang sa iya mga tiil.

Ang mga gintuton-an nagtinulokay. (13:22)

Gani nagkuha sia sang diutay nga pinihak sang tinapay, gintusmog niya ini kag ginhatag kay Judas nga anak ni Simon Iscariote. ²⁷Sang pagbaton ni Judas sang tinapay, sa gilayon ginsudlan sia ni Satanas. Si Jesus nagsiling sa iya, “Dalia kag himoa dayon ang dapat mo himuon!” ²⁸Sa mga nagpanihapon, wala gid sing may nakahangop sang ginhambal ni Jesus sa iya. ²⁹Naghunahona ang iban nga mga gintuton-an nga si Jesus nagsugo sa iya sa pagbakal sang mga kinahanglanon para sa piesta, ukon sa paghatag sing limos sa mga imol, kay si Judas amo ang nagauyat sang ila kuwarta.

³⁰Ginbaton ni Judas ang tinapay kag naggwa sia gilayon. Gab-i na sadto.

Ang Bag-o nga Sugo

³¹Sang makahalin na si Judas, si Jesus nagsiling, “Karon ginahimaya ang Anak sang Tawo, kag paagi sa iya, ginahimaya ang Dios. ³²Kag kon ang Dios ginahimaya paagi sa iya, dayon ang Dios mismo magahimaya sang Anak sang Tawo, kag himuon niya ini sa gilayon. ³³Mga anak ko, indi na ako makapakigupod sa inyo sing madugay. Magapangita kamo sa akon, pero isiling ko sa inyo ang ginsiling ko man sa mga Judio, ‘Kamo indi makakadto sa akon pagakadtuan.’ ³⁴Ginahatag ko sa inyo ang isa ka bag-o nga sugo: maghigugmaanay kamo. Subong nga ako nagahigugma sa inyo, sa

amo man nga bagay dapat kamo maghigugmaanay. ³⁵Kon nagahigugmaanay kamo, ang tanan nga mga tawo makahibalo nga mga gintuton-an ko kamo.”

Gintagna ni Jesus ang Pagpanghiwala ni Pedro

(Mat. 26:31-35; Mar. 14:27-31; Luc. 22:31-34)

³⁶Si Simon Pedro nagpamangkot sa iya, “Ginoo, diin ka bala makadto?”

Si Jesus nagsabat, “Indi ka subong makasunod sa akon kon diin ako makadto, pero sa ulihi, magasunod ka sa akon.”

³⁷Si Pedro nagpamangkot, “Ginoo, ngaa man indi ako makasunod sa imo karon? Handa ako sa pagpanginmatay para sa imo!”

³⁸Si Jesus nagsabat, “Handa ka gid bala sa pagpanginmatay para sa akon? Nagasiling ako sa imo sang matuod: sa wala pa magpamalo ang manok, magasiling ka sing makatlo nga ikaw wala makakilala sa akon.”

Si Jesus ang Dalan Pakadto sa Amay

14 Si Jesus nagsiling sa ila, “Indi kamo magpalibog kag magkatublag. Magtuo kamo sa Dios, kag magtuo man kamo sa akon. ²Sa balay sang akon Amay may madamo nga mga kuwerto, kag magalakat ako sa pag-aman sing duog para sa inyo.^p Indi ako magsiling

^pIni nga bersikulo sarang mabadbad sing subong sini: May madamo nga mga kuwerto sa balay sang akon Amay; kon indi ini matuod, masiling bala ako sa inyo nga ako magalakat sa pag-aman sing duog para sa inyo?

sini sa inyo kon indi ini matuod. ³Sa tapos ako makalakat kag makaaman sing duog para sa inyo, magabalik ako kag dalhon ko kamo, agod nga kon diin ako didto man kamo. ⁴Nahibaluan ninyo ang dalan pakadto sa duog nga akon pagakadtuan.”

⁵Si Tomas nagsiling sa iya, “Ginoo, wala kami makahibalo kon diin ikaw makadto, paano bala ang pagkatultol namon sang dalan pakadto didto?”

⁶Si Jesus nagsabat sa iya, “Ako amo ang dalan, ang kamatuoran, kag ang kabuhi; wala sing may makakadto sa Amay kon indi paagi sa akon. ⁷Karon nga nakilala ninyo ako, inyo man maki-lala^a ang akon Amay, kag sugod karon inyo gid sia nakilala kag nakita.”

⁸Si Felipe nagsiling sa iya, “Ginoo, ipakita sa amon ang Amay, kag tuman na ina para sa amon.”

⁹Si Jesus nagsabat, “Dugay na ang aton pag-inupdanay, Felipe, kag wala pa ikaw makakilala sa akon? Ang nakakita sa akon nakakita sa Amay. Ngaa bala masiling ka, ‘Ipakita sa amon ang Amay?’

¹⁰Felipe, wala ka bala nagatuo nga ako yara sa Amay kag ang Amay yari sa akon? Ang mga pulong nga ginhambal ko sa inyo, wala nagagikan sa akon. Ang Amay nga yari sa akon amo gid ang nagahimo sang iya mga buhat. ¹¹Magtuo kamo nga ako yara sa Amay, kag ang Amay yari sa akon. Kon indi gani, magtuo kamo tungod sining mga buhat.

¹²Nagasingling ako sa inyo sang matuod: ang nagatuo sa akon magahimo sang mga buhat nga akon ginahimo, kag dalagku pa sini nga mga buhat ang iya himuon, kay ako magakadto sa Amay. ¹³Kag akon himuon ang bisan ano nga inyo pangayuon sa akon ngalan, agod nga ang himaya sang Amay mapakita paagi sa Anak.¹⁴Kon kamo magpangayo sa akon sang bisan ano nga butang sa akon ngalan, akon ina pagahimuon.”

Ginsaad ang Espiritu Santo

¹⁵“Kon ginahigugma ninyo ako, tu-

manon ninyo ang akon mga sugo. ¹⁶Pangayuon ko sa Amay kag hatagan niya kamo sang isa ka Mananabang, ang Espiritu sang kamatuoran, nga magapabilin upod sa inyo sa walay katapusan. ¹⁷Ang kalibutan indi makabaton sa iya, kay ang kalibutan indi makakita ukon makakilala sa iya. Pero kilala ninyo sia, kay sia nagapabilin upod sa inyo kag nagakabuhi sa inyo.

¹⁸“Indi ko kamo pagbayaan nga mga ilo, kay magabalik ako sa inyo. ¹⁹Sa indi na lang madugay, ang kalibutan indi na makakita sa akon, pero kamo makakita sa akon; kag tungod kay ako nagakabuhi, kamo man magakabuhi. ²⁰Sa sina nga adlaw, inyo mahibaluan nga yara ako sa akon Amay kag kamo yari sa akon, kag ako yara sa inyo.

²¹“Ang nagabaton kag nagatuman sang akon mga sugo amo ina sia ang nagahigugma sa akon. Ang akon Amay magahigugma sa iya nga nagahigugma sa akon, kag ako man magahigugma sa iya kag magapahayag sang akon kaugalingon sa iya.”

²²Si Judas (nga indi si Judas Iscariote) nagsiling, “Ginoo, ngaa man sa amon ka lang magapahayag sang imo kaugalingon kag indi sa kalibutan?”

²³Si Jesus nagsabat sa iya, “Ang nagahigugma sa akon magatuman sang akon pulong, kag ang akon Amay magahigugma sa iya kag kami magakadto sa iya kag magakabuhi upod sa iya. ²⁴Ang wala nagahigugma sa akon, wala nagatuman sang akon mga pulong. Ang mga pulong nga inyo nabatian indi akon, kundi nagikan sa Amay nga nagpadala sa akon.

²⁵“Ginasugid ko ini samtang yari pa ako upod sa inyo. ²⁶Ang Mananabang, ang Espiritu Santo nga ipadala sang Amay sa akon ngalan, magatudlo sa inyo sang tanan nga mga butang, kag magapahanumdom sia sa inyo sang tanan nga akon ginsiling sa inyo.

²⁷“Ang paghidait ginabilin ko sa

^aKaron nga nakilala ninyo ako . . . inyo man makilala: sa *iban nga teksto* Kon nakakilala kamo sa akon . . . makilala ninyo.

inyo, ang akon paghidait ginahatag ko sa inyo. Ginahatag ko ini sa inyo indi subong sang paghatag sang kalibutan. Indi kamo magpalibog kag magkatublag, indi kamo magkahadlok. ²⁸Nabatian ninyo nga nagsiling ako sa inyo, 'Ako magalakat, pero magabalik man ako sa inyo.' Kon ginahigugma ninyo ako, magakalipay kamo nga ako magakadto sa Amay, kay sia gamhanan pa sa akon. ²⁹Karon ginasukid ko ini sa inyo sa wala pa mahanabo, agod nga kon mahanabo ini, magtuo kamo. ³⁰Indi na ako makapadugay sa paghambal sa inyo, kay ang nagagahom sining kalibutan nagapakari. Wala sia sing gahom sa akon, ³¹pero kinahanglan makahibalo ang kalibutan nga ako nagahigugma sa Amay. Gani ginahimo ko ang tanan nga iya ginasugo sa akon.

"Dali kamo, malakat na kita."

Si Jesus ang Matuod nga Puno sang Ubas

15 "Ako amo ang matuod nga puno sang ubas, kag ang akon Amay amo ang manugtatap. ²Ang tagsa ka sanga nga yara sa akon nga wala nagapamunga, ginautod niya, kag ang tagsa ka sanga nga nagapamunga, ginatinluan niya agod magpamunga pa gid sing madamo. ³Kamo natinluan na paagi sa mga pulong nga ginhambal ko sa inyo. ⁴Magpabilin kamo sa akon, kag ako magapabilin sa inyo. Kon indi kamo magpabilin sa akon indi kamo makapamunga, subong nga ang sanga indi makapamunga kon wala nagaangot sa puno.

⁵"Ako amo ang puno sang ubas, kamo ang mga sanga. Ang nagapabilin sa akon, kag ako sa iya, magapamunga sing madamo, kay kon wala ako wala kamo sing may mahimo. ⁶Ang wala nagapabilin sa akon ginahaboy subong sang isa ka sanga, kag nagakalaya. Ini nga mga sanga ginatipon kag ginahaboy sa kalayo kag ginasunog. ⁷Kon kamo nagapabilin sa akon kag ang akon mga pulong nagapabilin sa inyo, dayon pangayo kamo sang bisan ano nga luyag ninyo, kag inyo ini mabaton. ⁸Sa inyo pagpamunga sing madamo, ginapakita ang himaya sang

Amay, kag kamo mangin-akon gintutunan. ⁹Ginahigugma ko kamo subong nga ang Amay nagahigugma sa akon. Pabilin kamo sa akon gugma. ¹⁰Kon ginatuman ninyo ang akon mga sugo, magapabilin kamo sa akon gugma, subong nga ginatuman ko ang mga sugo sang akon Amay, kag nagapabilin sa iya gugma.

¹¹"Ginasugid ko ini sa inyo agod ang akon kalipay manginyara sa inyo, kag ang inyo kalipay manginbug-os. ¹²Ini amo ang akon sugo: maghigugmaanay kamo subong nga ako nagahigugma sa inyo. ¹³Ang labing daku nga gugma nga mapakita sang isa ka tawo sa iya mga abyan amo ang paghalad sang iya kabuhi para sa ila. ¹⁴Mga abyan ko kamo, kon ginatuman ninyo ang akon mga sugo. ¹⁵Wala ko na kamo ginatawag nga mga ulipon, kay ang ulipon wala makahibalo kon ano ang ginahimo sang iya agalon. Sa baylo, ginatawag ko kamo mga abyan, kay ginsugid ko sa inyo ang tanan nga akon nabatian gikan sa akon Amay. ¹⁶Indi kamo ang nagpili sa akon, kundi ako ang nagpili sa inyo, kag nagsugo sa inyo sa paglakat kag sa pagpamunga sing madamo, ang sahi sang bunga nga nagapadayon. Dayon ang Amay magahatag sa inyo sang bisan ano nga inyo pangayuon sa akon ngalan. ¹⁷Gani, amo ini ang akon ginasugo sa inyo: maghigugmaanay kamo."

Ang Pagdumot sang Kalibutan

¹⁸"Kon ginadumtan kamo sang kalibutan, dapat ninyo dumdomon nga ako ang una nga gindumtan sini. ¹⁹Kon iya kamo sang kalibutan, ang kalibutan magahigugma sa inyo subong nga iya sang kalibutan. Pero ginpili ko kamo gikan sa sining kalibutan kag indi na kamo iya sining kalibutan. Gani, ang kalibutan nagadumot sa inyo. ²⁰Dumdoma ang akon ginhambal sa inyo: 'Wala sing ulipon nga labaw pa sa iya agalon.' Kon ginhingabot nila ako, hingabuton man nila kamo. Kon gintuman nila ang akon pulong, ila man tumanon ang inyo mga pulong. ²¹Pero ini tanan ila himuon sa inyo tungod kay

akon kamo, kag wala sila makakilala sang nagpadala sa akon. ²²Wala sila kuntani sing sala, kon ako wala magkari kag maghambal sa ila. Karon wala na sila sing may ibalibad sa ila mga sala. ²³Ang nagadumot sa akon, nagadumot man sa akon Amay. ²⁴Kuntani wala sila sing sala, kon ako wala maghimo sa tunga nila sing mga buhat nga wala gid mahimo sang bisan sin-o. Karon nakita nila ang akon ginbuhat, kag ginadumtan nila ako kag ang akon Amay. ²⁵Pero dapat ini mahababo, agod nga ang nasulat sa ila Kasugoan matuman, 'Gindumtan nila ako nga wala sing kabangdanan.'

²⁶"Pero kon mag-abot ang Mananabang, ang Espiritu sang kamatuoran nga ipadala ko gikan sa Amay, sia magasaksi nahanungod sa akon. ²⁷Kag kamo man magapanaksi para sa akon kay kamo kaupod ko halin sa ginsugoran.

16 "Ginsugid ko ini sa inyo agod indi malingkang ang inyo pagtuo. ²Tabugon nila kamo sa mga sinagoga; kag magaabot ang tion nga ang makapatay sa inyo magahunahona nga nagaalagad sia sa Dios sa iya paghimo sini. ³Himuon nila ini sa inyo, kay wala sila makakilala sa Amay ukon sa akon. ⁴Pero ginsugid ko ini sa inyo, agod nga kon mag-abot ang tion nga himuon nila ini sa inyo, madumdoman ninyo nga ginsugiran ko na kamo sini."

Ang Bulohaton sang Espiritu Santo

"Ini nga mga butang wala ko ginsugid sa inyo sang una, kay ako kaupod pa ninyo. ⁵Pero karon makadto na ako sa nagpadala sa akon, kag wala gid sing may nagapamangkot sa inyo kon diin ako makadto. ⁶Anay nga nasugiran ko na kamo, nagakasubo gid kamo. ⁷Pero nagasiling ako sa inyo sang matuod: mas maayo para sa inyo nga maglakat ako, kay kon indi ako maglakat, ang Mananabang indi magkari sa inyo. Pero kor makalakat ako, ipadala ko sia sa inyo ⁸Kag kon mag-abot sia, ipakilala niya sa mga tawo sang kalibutan nga nagsayop sila nahanungod sang sala, sang katarungan, kag sang paghukom sang Dios.

⁹Nagsayop sila nahanungod sang sala, kay wala sila magtuo sa akon; ¹⁰sang katarungan, kay ako magakadto sa Amay kag indi na kamo makakita sa akon; ¹¹sang paghukom sang Dios, kay ang nagagahom sini nga kalibutan nahukman na.

¹²"May madamo pa ako nga inugsugid sa inyo, ugaling indi pa kamo sarang makahangop sini karon. ¹³Pero kon mag-abot ang Espiritu sang kamatuoran, sia magatuytoy sa inyo sa bug-os nga kamatuoran. Ang iya ihambal indi iya, kundi magasugid sia sa inyo sang iya nabatian, kag magapahayag sia sang mga butang nga palaabuton. ¹⁴Magahimaya sia sa akon, kay sia magabaton sang akon inugsiling kag iya ini ipahayag sa inyo. ¹⁵Ang tanan nga iya sang Amay akon, gani nagsiling ako nga ang Espiritu magabaton sang akon inugsiling kag iya ini ipahayag sa inyo."

Ang Kasubo kag Kalipay

¹⁶"Sa indi na lang madugay indi na ninyo ako makita, pero sa indi madugay makita naman ninyo ako."

¹⁷Ang iban sang iya mga gintutonan nagsinilingay, "Ano ang buot niya silingon sini? Nagasiling sia sa aton, 'Sa indi na lang madugay indi na ninyo ako makita, pero sa indi madugay makita naman ninyo ako,' kag nagasiling man sia, 'Ini tungod kay ako makadto sa Amay.'" ¹⁸Gani nagpamangkot sila, "Ano bala ang kahulogan sang, 'Sa indi na lang madugay'? Indi kita makahangop sang buot niya silingon!"

¹⁹Si Jesus nakahibalo nga luyag sila magpamangkot sa iya, gani nagsiling sia sa ila, "Nagsiling ako, 'Sa indi na lang madugay indi na ninyo ako makita, pero sa indi madugay makita naman ninyo ako.' Amo bala ini ang ginapamangkot ninyo? ²⁰Nagasiling ako sa inyo sang matuod: magahibi kamo kag magapanangis, pero ang kalibutan magakalipay. Magakasubo kamo, pero ang inyo kasubo pagabayluhan sang kalipay. ²¹Kon ang isa ka babayi manugbata na nagaka-

subo sia, kay ang tion sang iya pagpasakit nag-abot; pero kon ang bata matawo na, malimtan niya ang iya mga kasakit, kay nagakalipay sia nga ang isa ka lapsag natawo sa sining kalibutan. ²²Amo man ini sa inyo. Karon nagakasubo kamo, pero magapakigkita pa ako sa inyo kag ang inyo tagipusoon mapuno sang kalipay, ang sahi sang kalipay nga wala sing may makakuha sa inyo.

²³“Kon mag-abot ina nga adlaw, indi kamo magpangayo sa akon sang bisan ano nga butang. Nagasiling ako sa inyo sang matuod: ang Amay magahatag sa inyo sang bisan ano nga inyo pangayuon sa akon ngalan.” ²⁴Tubtob karon wala pa kamo makapangayo sang bisan ano sa akon ngalan; pangayo kamo kag kamo magabaton, agod nga ang inyo kalipay manginbug-os.”

Ang Pagdaog sa Kalibutan

²⁵“Ginsugid ko ini nga mga butang sa inyo paagi sa mga palaanggiran. Pero magaabot ang tion nga indi na ako maggamit sang mga palaanggiran, kundi magahambal sa inyo sing maathag nahanungod sa Amay. ²⁶Kon mag-abot ina nga adlaw magapangayo kamo sa iya sa akon ngalan, kag wala ako nagasiling nga kinahanglan pa nga magapangayo ako sa Amay para sa inyo, ²⁷kay ang Amay mismo nagahigugma sa inyo. Ginahigugma niya kamo kay kamo nagahigugma sa akon kag nagatuo nga ako nagikan sa Dios. ²⁸Nagikan gid ako sa Amay kag nagkari sa kalibutan; kag karon magabiya ako sang kalibutan kag magakadto sa Amay.”

²⁹Dayon ang iya mga gintuton-an nagsiling sa iya, “Karon, nagahambal ikaw sing maathag nga wala nagagamit sang mga palaanggiran. ³⁰Karon nahibaluan namon nga ikaw nakahibalo sang tanan kag indi na kinahanglan nga pamangkuton pa. Tungod sini nagatuo kami nga ikaw nagikan sa Dios.”

³¹Si Jesus nagsabat, “Nagatuo na

bala kamo karon? ³²Ang tion maga-abot kag kon sa bagay nag-abot na, nga tanan kamo magaalaplaag kag magapauli kag ako magaisahanon na lang. Pero indi gid ako mag-isahanon, kay ang Amay kaupod nakon. ³³Ginsugiran ko kamo sini, agod may paghidait kamo paagi sa akon. Ang kalibutan magapaantos sa inyo, pero magpakaisog kamo! Gindaog ko ang kalibutan!”

Nagpangamuyo si Jesus para sa Iya mga Gintuton-an

17 Sang makasiling sini si Jesus, nangatla sia sa langit kag nagsiling, “O Amay, ang tion nag-abot na. Himayaa ang imo Anak, agod himayaon ka man sang Anak. ²Kay ginhatagan mo sia sing awtoridad sa paggahom sang tanan nga mga tawo, agod nga mahatagan niya sing kabuhi nga wala sing katapusan ang tanan nga ginhatag mo sa iya. ³Kag amo ini ang kabuhi nga wala sing katapusan, nga ang mga tawo magkilala sa imo, nga ikaw lamang ang matuod nga Dios, kag kay Jesu-Cristo nga imo ginpadala. ⁴Ginhimaya ko ikaw sa duta, kag natapos ko na ang bulohaton nga imo ginhatag sa akon. ⁵Karon, O Amay, sa imo atubangan ihatag sa akon ang himaya, ang amo nga himaya nga akon man anay upod sa imo sa wala pa matuga ang kalibutan.

⁶“Ginpakilala ko ikaw sa mga tawo nga ginpili mo gikan sa kalibutan para sa akon. Imo sila, kag ginhatag mo sila sa akon, kag gintuman nila ang imo pulong. ⁷Karon nakahibalo sila nga ang tanan nga ginhatag mo sa akon nagikan sa imo. ⁸Kay ginhatag ko sa ila ang mensahi nga imo ginhatag sa akon, kag ginbaton nila ini. Nahibaluan nila nga matuod gid nga ako nagikan sa imo, kag nagatuo sila nga ikaw nagpadala sa akon.

⁹“Ako nagapangamuyo para sa ila. Wala ako nagapangamuyo para sa kalibutan, kundi para sa mga tawo nga ginhatag mo sa akon, kay imo sila.

^rang Amay magahatag sa inyo sang bisan ano nga inyo pangayuon sa akon ngalan: *sa iban nga teksto* kon magpangayo kamo sa Amay sang bisan ano, ihatag niya ini sa inyo sa akon ngalan.

¹⁰Ang tanan nga akon imo kag ang tanan nga imo akon, kag ang akon himaya ginapakita paagi sa ila. ¹¹Kag karon magakadto ako sa imo; ako wala na sa kalibutan, pero sila yara pa sa kalibutan. O balaan nga Amay! Paagi sa gahom sang imo ngalan bantayi sila nga ginhatag mo sa akon,^s agod mangin-isa sila subong nga ikaw kag ako isa. ¹²Sang ako kaupod pa nila, ginbantayan ko sila paagi sa gahom sang imo ngalan nga ginhatag mo sa akon.^t Ginbantayan ko sila, kag wala sing isa sa ila nga nadula, luas sa tawo nga madula gid man agod matuman ang kasulatan. ¹³Karon magakadto ako sa imo kag ginasiling ko ini nga mga butang sa kalibutan, agod maangkon nila sing bug-os ang akon kalipay. ¹⁴Ginpaalinton ko sa ila ang imo mensahi, kag gindumtan sila sang kalibutan, kay indi sila iya sang kalibutan, subong nga ako man indi iya sang kalibutan. ¹⁵Wala ako nagapangayo nga kuhaon mo sila sa kalibutan, kundi nga apinan mo sila batok sa Malaut. ¹⁶Subong nga ako indi iya sang kalibutan, sila man indi iya sang kalibutan. ¹⁷Pakabalaana sila paagi sa kamatuoran; ang imo pulong kamatuoran. ¹⁸Ginpadala ko sila sa kalibutan subong nga ginpadala mo ako sa kalibutan. ¹⁹Tungod sa ila ginahalad ko ang akon kaugalingon sa imo, agod mangin-imo sila paagi sa kamatuoran.

²⁰“Ako nagapangamuyo indi lamang para sa ila, kundi para man sa mga nagatuo sa akon paagi sa ila mga pulong. ²¹Nagapangamuyo ako nga sila tanan mangin-isa. O Amay, kabay nga sila manginyari sa aton, subong nga ikaw yari sa akon kag ako yara sa imo. Kabay nga mangin-isa sila, agod ang kalibutan magtuo nga ikaw nagpadala sa akon. ²²Ginhatag ko sa ila ang himaya nga ginhatag mo man sa akon, agod sila mangin-isa, subong nga ikaw kag ako isa. ²³Ako yara sa ila kag ikaw yari sa akon, agod nga mangin-isa sila sing bug-os, kag

ang kalibutan makakilala nga ikaw ang nagpadala sa akon kag nagahigugma sa ila subong sang imo paghigugma sa akon.

²⁴“O Amay, ginhatag mo sila sa akon, kag luyag ko nga sila manginkapod nakon bisan diin ako, agod nga makita nila ang akon himaya, ang himaya nga ginhatag mo sa akon. Kay ikaw naghigugma sa akon sa wala pa matuga ang kalibutan. ²⁵O matarong nga Amay, ang kalibutan wala makakilala sa imo, pero ako nakakilala sa imo, kag ini sila nakahibalo nga ikaw ang nagpadala sa akon. ²⁶Ginpakilala ko ikaw sa ila kag magapadayon ako sa paghimo sini, agod nga ang imo paghigugma sa akon manginyara sa ila, kag ako man manginyara sa ila.”

Ang Pagdakop kay Jesus

(*Mat. 26:47-56; Mar. 14:43-50;*

Luc. 22:47-53)

18 Sa tapos makapangamuyo si Jesus, naglakat sia upod sa iya mga gintuton-an kag nagtabok sa sapa sang Cedron. May hardin sa sadto nga duog, kag si Jesus nagsulod didto upod sa iya mga gintuton-an. ²Si Judas nga traidor, nakatultol sini nga duog, kay sa masunson si Jesus kag ang iya mga gintuton-an nagatipon didto. ³Gani, si Judas nagkadto sa hardin nga may dala nga guban sang mga soldado kag mga gwardya sa templo nga ginpadala sang pangulo nga mga pari kag sang mga Fariseo. May mga hinganiban sila, mga parol kag mga sulo. ⁴Si Jesus nga nakahibalo sang tanan nga mahanabo sa iya, nagpalapit sa ila kag nagsiling, “Sin-o bala ang ginapangita ninyo?”

⁵Nagsabat sila, “Si Jesus nga taga-Nazaret.”

Nagsiling si Jesus, “Ako amo sia.”

Si Judas nga traidor nagatindog didto kaupod nila. ⁶Sang pagsiling ni Jesus sa ila, “Ako amo sia,” nag-isol sila kag nagkalatumba sa duta. ⁷Ginpamangkot sila

^sPaagi sa gahom sang imo ngalan bantayi sila nga ginhatag mo sa akon: *sa iban nga teksto* Bantayi sila paagi sa gahom sang imo ngalan, ang ngalan nga imo ginhatag sa akon.

^tginbantayan ko sila paagi sa gahom sang imo ngalan nga ginhatag mo sa akon: *sa iban nga teksto* paagi sa gahom sang imo ngalan ginbantayan ko sila nga imo ginhatag sa akon.

liwat ni Jesus, "Sin-o gid bala ang inyo ginapangita?"

Nagsiling sila, "Si Jesus nga taga-Nazaret."

⁸Si Jesus nagsiling, "Ginsingangan ko na kamo nga ako amo sia. Gani, kon ako ang inyo ginapangita, indi lang ninyo paghilabti ining iban." ⁹(Ginhambal niya ini agod matuman ang iya ginsiling, "O Amay, wala ako sing may nadula bisan isa lang sang tanan nga imo ginhatag sa akon.")

¹⁰Si Simon Pedro may espada, ginabot niya ini kag ginlabo ang sulogun sang Pinakamataas nga Pari, kag nautas ang iya tuo nga dulonggan. Ang ngalan sang sulogun amo si Malco. ¹¹Si Jesus nagsiling kay Pedro, "Itagob ang imo espada! Nagahunahona ka bala nga indi ko pag-imnon ang kupa sang pag-antos nga ginhatag sang Amay sa akon?"

Si Jesus sa Atubangan ni Anas

¹²Ang guban sang mga soldado kag ang ila kapitan kaupod sang mga gwardya nga Judio nagdakop kay Jesus. Gingapos nila sia ¹³kag gindala anay kay Anas, ang ugangan ni Caifas nga amo ang Pinakamataas nga Pari sadto nga tuig. ¹⁴Si Caifas amo ang naglaygay sa mga Judio nga mas maayo na lang nga may isa ka tawo nga mapatay para sa tanan nga mga tawo.

Ginpanghiwala ni Pedro si Jesus

(*Mat. 26:69-70; Mar. 14:66-68; Luc. 22:55-57*)

¹⁵Si Simon Pedro kag ang isa pa ka gintuton-an nagsunod kay Jesus. Yadto nga gintuton-an kilala gid sang Pinakamataas nga Pari; gani nag-upod sia kay Jesus sa sulod sang hardin sang palasyo sang Pinakamataas nga Pari. ¹⁶Si Pedro iya nagpabilin sa gwa, sa may puwerta. Yadtong gintuton-an nga kilala sang Pinakamataas nga Pari nagbalik sa gwa, ginhambal ang babayi nga nagabantay sang puwerta, kag ginpasulod niya si Pedro. ¹⁷Ang babayi nga nagabantay sang puwerta nagsiling kay Pedro, "Indi bala isa man ikaw sang mga gintuton-an sina nga tawo?"

Si Pedro nagsabat, "Indi."

¹⁸Matugnaw sadto, gani ang mga sulogun kag ang mga gwardya nagdabok sing kalayo kag nagtindog sa palibot sini sa pagpainit-init. Si Pedro nagpalapit kag nagtindog man didto upod sa ila, kag nagpainit-init.

Ginpamangkot si Jesus sang Pinakamataas nga Pari

(*Mat. 26:59-66; Mar. 14:55-64; Luc. 22:66-71*)

¹⁹Ginpamangkot si Jesus sang Pinakamataas nga Pari nahanungod sang iya mga gintuton-an kag sang iya pagtulonan. ²⁰Si Jesus nagsabat, "Pirme ako naghambal sing hayag sa tanan. Nagpanudlo ako sa mga sinagoga kag sa templo sa diin ang mga Judio nagatilipon. Wala ako sing may ginhambal sa tago. ²¹Ngaa bala ginausisa ninyo ako karon? Pamangkuta ninyo ang mga nakabati sa akon. Pamangkuta sila kon ano ang ginsiling ko sa ila—nakahibalo sila kon ano ang akon ginpanghambal."

²²Sang makasiling sini si Jesus, gintampa sia sang isa sang mga gwardya kag ginsingangan, "Amo bala ina ang panabat mo sa Pinakamataas nga Pari?"

²³Nagsabat si Jesus sa iya, "Kon nakasayop gid man ako, pamatud-i ini sa tanan nga yari diri. Pero kon husto ako sa akon ginsiling, ngaa bala nga gintampa mo ako?"

²⁴Dayon ginpadala ni Anas si Jesus nga nagapos kay Caifas nga Pinakamataas nga Pari.

Si Jesus Ginpanghiwala liwat ni Pedro

(*Mat 26:71-75; Mar. 14:69-72; Luc. 22:58-62*)

²⁵Si Pedro nagatindog pa didto nga nagapainit-init sa kalayo. Gani ang iban didto nagsiling sa iya, "Indi bala ikaw isa man sang mga gintuton-an sina nga tawo?"

Si Pedro nagpanghiwala kag nagsiling, "Indi."

²⁶Ang isa sang mga sulogun sang Pinakamataas nga Pari nga paryente sang tawo nga gingilahan ni Pedro, naghambal, "Indi bala nga ikaw atong nakita

ko upod sa iya didto sa hardin?"

²⁷Liwat si Pedro nagsiling, "Indi." Kag sa amo nga tion nagpamalo ang manok.

Si Jesus sa Atubangan ni Pilato

(*Mat. 27:1-2, 11-14; Mar. 15:1-5; Luc. 23:1-5*)

²⁸Gindala nila si Jesus halin sa balay ni Caifas pakadto sa palasyo sang Gobernador. Nagapamanagbanag na sadto. Wala magsulod ang mga Judio sa palasyo tungod kay indi sila luyag nga madagtaan, agod nga makakaon sila sang panihapon sa Piesta sang Pascua. ²⁹Gani si Pilato naggwa sa pagpakigkita sa ila kag nagsiling, "Ano bala ang panumbongon ninyo batok sini nga tawo?"

³⁰Nagsabat sila, "Kon wala sia sing may nahimo nga malain, wala namon sia kuntani pagdalha sa imo."

³¹Si Pilato nagsiling sa ila, "Dalha ninyo sia kag hukmi suno sa inyo kasu-goan."

Ang mga Judio nagsabat, "Indi tugot sa amon ang pagpatay sang tawo." ³²(Ini nahanabo agod matuman ang ginsiling ni Jesus kon ano nga sahi sang kamatayon ang iya pagaagihan.)

³³Si Pilato nagsulod sa palasyo, gintawag niya si Jesus kag ginpamangkot, "Ikaw bala ang hari sang mga Judio?"

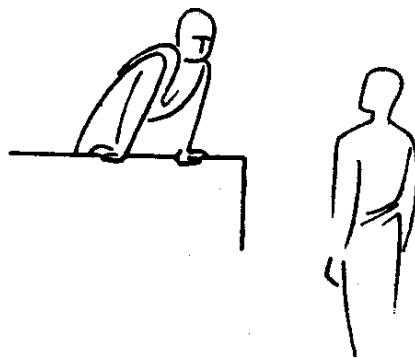
³⁴Si Jesus nagsabat, "Imo gid bala ini nga pamangkot ukon ginsugiran ka lang sang iban nahanungod sa akon?"

³⁵Si Pilato nagsabat, "Ano ang dumdom mo, Judio bala ako? Ang imo mga kasimanwa kag ang ila pangulo nga mga pari amo ang nagtugyan sa imo sa akon. Ano bala ang nahimo mo?"

³⁶Si Jesus nagsabat, "Ang akon ginharian indi sa sining kalibutan. Kon ang akon ginharian yari sa sining kalibutan, ang akon mga sumolunod magapakig-away kuntani, agod nga indi ako matugyan sa mga Judio. Pero ang akon ginharian indi sa sining kalibutan!"

³⁷Gani si Pilato nagpamangkot sa iya, "Kon amo gali, hari ikaw?"

Si Jesus nagsabat, "Ginasiling mo nga ako hari. Tungod sini nagpakatawo ako kag nagkari sa kalibutan sa pagsaksi sa

"Ano bala ang kamatuoran?" (18:38)

kamatuoran. Ang yara sa kamatuoran nagapamati sa akon."

³⁸Si Pilato nagpamangkot, "Ano bala ang kamatuoran?"

Si Jesus Ginhukman nga Pagapatyon

(*Mat. 27:15-31; Mar. 15:6-20; Luc. 23:13-25*)

Sang makasiling sini si Pilato, naggwa sia liwat sa mga Judio kag nagsiling sa ila, "Wala ako sing may nakita nga kabangdanan sa pagkondenar sa iya. ³⁹Pero suno sa inyo kinabatasan, sa tagsa ka Piesta sang Pascua, nagahilway ako sa inyo sang isa ka binilanggo. Karon luyag bala ninyo nga hilwayon ko ang Hari sang mga Judio?"

"Indi sia. kundi si Barrabas!" (18:40)

⁴⁰Nagsinggit sila sa iya, "Indi sia, kundi si Barrabas!" (Si Barrabas isa ka buyong.)

19 Dayon ginpakuha ni Pilato si Jesus kag ginpahanot. ²Ang mga soldado naghimo sing korona nga tunokon kag ginbutang ini sa iya ulo; ginpasukso-kan nila sia sing kapa nga granate, ³kag

nagpalapit sila sa iya nga nagasiling, “Mabuhay ang Hari sang mga Judio!” Kag gintampa nila sia.

⁴Sa liwat naggwa si Pilato kag nagsiling sa mga tawo, “Hulat anay kamo, kay dalhon ko sia diri, sa pagpakita sa inyo nga wala ako sing may nakita nga kabangdanan sa pagkondenar sa iya.”

⁵Gani naggwa si Jesus nga may korona nga tunokon kag kapa nga granate. Si Pilato nagsiling sa ila, “Tan-awa ninyo, yari na ang tawo!”

⁶Sang makita sia sang pangulo nga mga pari kag sang mga gwardya, nagsinggit sila, “Ilansang sia sa krus! Ilansang sia sa krus!”

Si Pilato nagsiling sa ila, “Sigi, dalha ninyo sia kag ilansang sa krus. Wala ako sing may nakita nga kabangdanan sa pagkondenar sa iya.”

⁷Ang mga Judio nagsabat, “May kasugoan kami, kag suno sa sini nga kasugoan, dapat sia mapatay, kay sia nagapaka-Anak sang Dios.”

⁸Sang pagkabati sini ni Pilato, hinadlukan pa gid sia tapat. ⁹Nagsulod sia liwat sa palasyo kag nagsiling kay Jesus, “Taga-diin ka gid bala?”

Pero si Jesus wala magsabat sa iya. ¹⁰Si Pilato nagsiling sa iya, “Indi ka bala maghambal sa akon? Wala ka bala makahibalo nga may awtoridad ako sa paghilway sa imo ukon sa pagpalansang sa imo sa krus?”

¹¹Si Jesus nagsabat, “May awtoridad ikaw sa akon tungod lamang kay ini ginhatag sang Dios sa imo. Gani ang tawo nga nagtugyan sa akon sa imo may daku pa gid nga sala.”

¹²Sang pagkabati sini ni Pilato nagpangita pa gid sia sing paagi sa paghilway sa kay Jesus. Ugaling ang mga Judio nagsinggit, “Kon imo sia hilwayon, indi ikaw abyan sang Emperador! Ang bisan sin-o nga nagapakahari kaaway sang Emperador!”

¹³Sang pagkabati sini ni Pilato, gindala niya si Jesus sa gwa kag naglingkod sia sa hukmanan, sa duog nga ginatawag “Ang Plataporma nga Bato,” nga sa Hebreo ginatawag “Gabbata.” ¹⁴Mga alas dose gid sa udto sadto kag bisperas sang

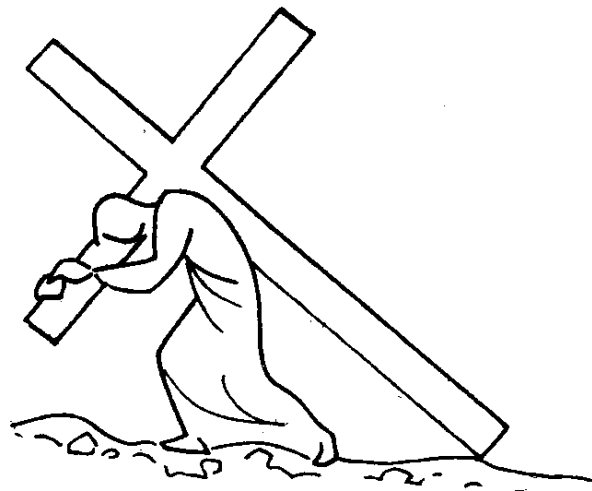
Piesta sang Pascua. Si Pilato nagsiling sa mga Judio, “Yari ang inyo hari!”

¹⁵Nagsinggit sila, “Patya sia! Patya sia! Ilansang sia sa krus!”

Si Pilato nagpamangkot sa ila, “Luyag bala ninyo nga ipalansang ko sa krus ang inyo hari?”

Ang pangulo nga mga pari nagsabat, “Wala kami sing ginakilala nga hari, kundi ang Emperador!”

¹⁶Dayon gintugyan ni Pilato sa ila si Jesus, nga ilansang sa krus.

*Naggwa sia nga nagapas-an sang iya krus.
(19:17)*

Si Jesus Ginlansang sa Krus

*(Mat. 27:32-44; Mar. 15:21-32;
Luc. 23:26-43)*

Gani gindala nila si Jesus. ¹⁷Naggwa sia nga nagapas-an sang iya krus pakadto sa “Duog sang Bagol,” nga sa Hebreo ginatawag “Golgota.” ¹⁸Didto ginlansang nila sia sa krus; ginlansang man nila ang duha ka tawo sa krus, ang isa sa wala kag ang isa sa tuo, kag si Jesus sa tunga nila. ¹⁹Si Pilato nagsulat sang isa ka pahibalo kag ginpatapik sa krus. Amo ini ang iya nasulat: “Jesus nga taga-Nazaret, ang Hari sang mga Judio.” ²⁰Madamo sang mga Judio ang nakabasa sini, kay ang duog sa diin ginlansang si Jesus malapit sa siyudad, kag ang pahibalo ginsulat sa Hebreo, sa Latin, kag sa Griego. ²¹Ang pangulo nga mga pari sang mga Judio nagsiling kay Pilato, “Indi pag-isulat ‘Ang Hari sang mga Ju-

dio,' kundi 'Ini nga tawo nagsiling, ako amo ang Hari sang mga Judio.' ”

²²Si Pilato nagsabat, “Ang akon gin-sulat, indi na maliwat.”

²³Sang malansang na sang mga solda-do si Jesus sa krus, ginkuha nila ang iya mga bayu kag ginpartida nila sa apat ka bahin, tag-isa ka bahin sa tagsa ka soldado. Ginkuha man nila ang iya kunop nga hinabol kag wala sing tinahi-an. ²⁴Ang mga soldado nagsiling sa isa kag isa, “Indi lang naton pagpartidahon ini, kundi aton lang pagabutgabotan kon sin-o ang makakuha.” Ini nahanabo agod matuman ang kasulatan:

“Ginpartida nila ang akon mga bayu,
Kag ginpagabutgabotan nila Ang akon kunop.”

Gani ginhimo ini sang mga soldado.

²⁵Sa tupad sang krus ni Jesus naga-tindog didto ang iya iloy, ang utod sang iya iloy, si Maria nga asawa ni Cleofas, kag si Maria Magdalena. ²⁶Sang makita ni Jesus ang iya iloy kag ang iya hinigug-ma nga gintuton-an nga nagatindog did-to, nagsiling sia sa iya iloy, “Babayi, yari ang imo anak.”

²⁷Dayon nagsiling man sia sa gintu-ton-an, “Yari ang imo iloy.” Kag sugod sadto, gindala sang gintuton-an si Maria sa pagpuyo sa iya balay.

Ang Pagkamatay ni Jesus

(*Mat. 27:45-56; Mar. 15:33-41; Luc. 23:44-49*)

²⁸Nahibaluan ni Jesus nga karon ang tanan tapos na, kag agod matuman ang kasulatan nagsiling sia, “Ginauhaw ako.”

²⁹May tibod didto nga puno sang maaslom nga bino. Gintusmog nila ang espongha sa bino, gintakod sa tukon nga isopo kag gintunghol sa baba ni Jesus. ³⁰Sang madimdiman ni Jesus ang bino, nagsiling sia, “Tapos na!”

Nagduko sia kag napatay.

Ginbuno ang Kilid ni Jesus

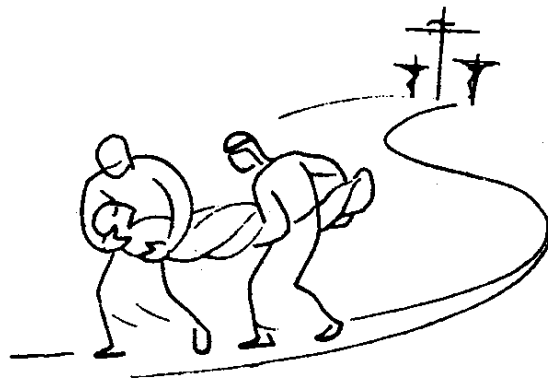
³¹Dayon ginpangayo sang mga Judio kay Pilato nga tugotan sila sa pagbalbag sang mga batiis sang mga tawo nga nalansang sa krus kag sa pagtaltal sa ila.

Ginhimo nila ini kay Adlaw sadto sang Pag-aman, kag indi sila luyag nga ang mga bangkay magpabilin sa krus sa Ad-law nga Inugpahuway, kay ang madason nga adlaw amo ang Adlaw nga Inugpa-huway nga labing balaan. ³²Gani nag-lakat ang mga soldado, kag ginbalbag nila ang mga batiis sang nahauna, kag sang isa pa gid nga ginlansang man upod kay Jesus. ³³Pero sang pag-abot nila kay Jesus, nakita nila nga patay na sia; gani wala nila pagbalbaga ang iya mga batiis. ³⁴Ugaling ang isa sang mga soldado nga may bangkaw nagbuno sa kay Jesus sa kilid, kag sa gilayon nag-agay ang dugo kag tubig. ³⁵Ang isa nga nakakita sini nga hitabo nagapamatuod sini; kag ang iya panaksi matuod, kag nahibaluan niya nga nagahambal sia sang kamatuo-ran, agod nga kamo man magtuo. ³⁶Nahanabo ini agod matuman ang kasulatan nga nagasiling, “Wala sing isa sang iya mga tul-an nga mabali.” ³⁷Kag may isa man ka bahin sang kasulatan nga nagasi-ling, “Ang mga tawo magatulok sa iya nga ila ginbuno.”

Ang Paglubong kay Jesus

(*Mat. 27:57-61; Mar. 15:42-47; Luc. 23:50-56*)

³⁸Sa tapos sini, si Jose nga taga-Ari-matea, nagpangayo kay Pilato nga tugo-tan sia sa pagkuha sang bangkay ni Jesus. (Si Jose isa ka gintuton-an ni Jesus, pero sa tago lamang kay nahadlok sia sa mga pangulo sang mga Judio.) Gintugotan sia ni Pilato, gani naglakat sia sa pagkuha sang bangkay ni Jesus. ³⁹Si Nicodemo nga nagkadto anay kay Jesus sa gab-i, nag-upod kay Jose. May

Ginkuha nila ang bangkay ni Jesus. (19:40)

dala sia nga 45 ka kilo nga inughaplas. Ini sinimbog nga mira kag aloe. ⁴⁰Ginkuha nila ang bangkay ni Jesus kag ila ini ginputos sang tela nga lino nga may pahamot, suno sa kinabatasan sang mga Judio sa paglubong. ⁴¹Sa duog sa diin ginlansang si Jesus, may isa ka hardin, kag didto may isa ka bag-o nga lulobngan nga wala pa gid malubngi. ⁴²Didto nila ginlubong si Jesus kay yadto nga adlaw bisperas sang Adlaw nga Inugpahuway sang mga Judio, kag malapit yadto nga lulobngan.

Ang Lulobngan nga Wala na sing Sulod

(*Mat. 28:1-8; Mar. 16:1-8;*

Luc. 24:1-12)

20 Aga pa gid sang nahauna nga adlaw sang simana sang madulomdulom pa, si Maria Magdalena nagkadto sa lulobngan, kag nakita niya nga nakuha na ang bato sa puwertahan sang lulobngan. ²Nagdalagan sia kag nagkadto kay Simon Pedro kag sa gintuton-an nga hinigugma ni Jesus, kag ginsugiran sila, "Ginkuha nila ang Ginoo sa lulobngan, kag wala kami makahibalo kon diin nila sia ginbutang!"

³Dayon si Pedro kag yadtong isa ka gintuton-an nagkadto sa lulobngan. ⁴Nagdalagan sila nga duha, pero yadtong isa ka gintuton-an madasig pa sa kay Pedro kag una sia nakaabot sa lulobngan. ⁵Nagsid-ing sia kag nakita niya ang tela nga lino, pero wala sia magsulod. ⁶Si Simon Pedro nga nagsunod sa iya, nag-abot man, kag nagsulod sia dayon sa lulobngan. Nakita niya ang tela nga lino nga nahamtang didto, ⁷kag ang tela nga ginsambod sa ulo ni Jesus. Wala ini nahamtang upod sa mga tela nga lino, kundi nabalulon. ⁸Dayon yadtong gintuton-an nga una nag-abot sa lulobngan nagsulod man. Nakakita sia kag nagtuo. ⁹(Wala pa sila makahangop sang kasulatan nga nagasing nga kinahanglan mabanhaw sia.) ¹⁰Dayon ang mga gintuton-an nagpauli.

Si Jesus Nagpakita kay Maria Magdalena

(*Mat. 28:9-10; Mar. 16:9-11)*

¹¹Karon si Maria nagtindog nga naga-

hilibion sa gwa sang lulobngan. Samtang nagahibi sia, nagduko kag nagsid-ing sia sa lulobngan, ¹²kag nakita niya nga may duha ka anghel didto nga nagabayu sing puti. Nagalingkod sila sa duog nga ginhamyangan sang bangkay ni Jesus. Ang isa sa tiilan kag ang isa sa ulohan. ¹³Ginpamangkot nila sia, "Babayi, ngaa bala nagahibi ka?"

Nagsabat sia, "Ginkuha nila ang akon Ginoo kag wala ako makahibalo kon diin nila sia ginbutang!"

¹⁴Sang makasiling sia sini, nagliso sia kag iya nakita si Jesus nga nagatindog didto, pero wala niya makilala nga si Jesus yadto. ¹⁵Si Jesus nagpamangkot sa iya, "Babayi, ngaa bala nagahibi ka? Sin-o bala ang imo ginapangita?"

Naghunahona si Maria nga hardinero sia, gani nagsiling sia sa iya, "Tyoy, kon ikaw ang nagkuha sa iya, sugiri ako kon diin mo sia ginbutang, kay kuhaon ko sia."

¹⁶Si Jesus nagsiling sa iya, "Maria!"

Nagliso si Maria sa pag-atubang kay Jesus kag nagsiling sa Hebreo, "Rabboni!" (Kon sayuon, "Manunodlo.")

¹⁷Si Jesus nagsiling sa iya, "Indi ka anay mag-uyat sa akon, kay wala pa ako makakayab sa Amay. Pero kadtoi ang akon mga utod kag sugiri sila nga magakayab ako sa akon Amay kag inyo Amay, sa akon Dios kag inyo Dios."

¹⁸Gani si Maria Magdalena nagsugid sa mga gintuton-an nga nakita niya ang Ginoo, kag ginsilingan niya sila sini nga mga butang.

Si Jesus Nagpakita sa Iya mga Gintuton-an

(*Mat. 28:16-20; Mar. 16:14-18;*

Luc. 24:36-49)

¹⁹Sang sirom na sadto nga adlaw nga amo ang nahauna nga adlaw sang simana, nagtipon sa isa ka balay ang mga gintuton-an kag nagpanarangka sila, kay nahadlok sila sa mga pangulo sang mga Judio. Dayon si Jesus nag-abot kag nagtindog sa tunga nila. Nagsiling sia, "Paghidait sa inyo." ²⁰Sang makasiling sia sini, ginpakita niya sa ila ang iya mga kamot kag ang iya kilid. Daku gid ang

kalipay sang mga gintuton-an sang makita nila ang Ginoo. ²¹Dayon si Jesus nagsiling liwat sa ila, "Paghidait sa inyo. Subong nga ang Amay nagpadala sa akon, ako man nagapadala sa inyo." ²²Ginsiling niya ini, kag ginhuypan niya sila kag ginsinganan, "Batuna ninyo ang Espiritu Santo. ²³Kon ginapatawad ninyo ang mga sala sang bisan sin-o, ti ginapatawad sila; kon wala ninyo ginapatawad sila, ti wala man sila ginapatawad."

Si Jesus kag si Tomas

²⁴Ang isa sang mga dose ka gintuton-an, si Tomas nga gintawag ang Kapid, wala didto sang pag-abot ni Jesus. ²⁵Gani ginsugiran sia sang iban nga mga gintuton-an, "Nakita namon ang Ginoo!"

Si Tomas nagsiling sa ila, "Kon indi ko makita ang agi sang mga lansang sa iya mga kamot, kag magulo ko ang akon tudlo sa agi sang mga lansang, kag magulo ko ang akon kamot sa iya kilid, indi ako magtuo."

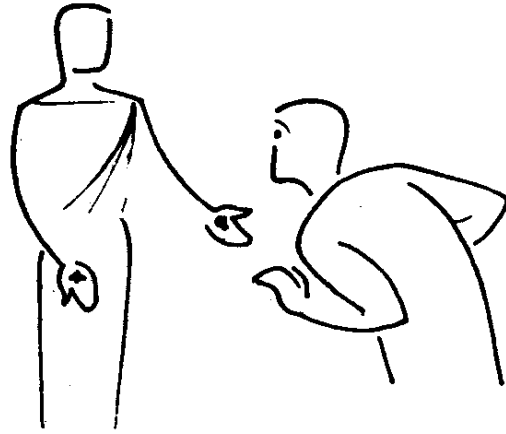
²⁶Sang makaligad ang isa ka simana, ang mga gintuton-an nagtipon liwat sa sulod sang balay kag si Tomas kaupod na nila. Ang mga puwertahan natrangkahan, pero si Jesus nag-abot kag nagtindog sa tunga nila kag nagsiling, "Paghidait sa inyo." ²⁷Dayon nagsiling sia kay Tomas, "Idab-ot diri ang imo tudlo, kag tan-awa ang akon mga kamot. Dayon idab-ot ang imo kamot kag igulo sa akon kilid. Indi ka na magpangduhadoha, kundi magtuo!"

²⁸Si Tomas nagsabat sa iya, "Ginoo ko kag Dios ko!"

²⁹Si Jesus nagsiling sa iya, "Nagatuo ka bala kay nakakita ka sa akon? Bula-han ang mga nagatuo bisan wala sila makakita!"

Ang Tinutoyo sini nga Libro

³⁰Madamo pa gid nga gamhanan nga mga buhat ang ginhimo ni Jesus sa atubangan sang iya mga gintuton-an nga wala masulat sa sini nga libro. ³¹Ginsu-

"Tan-awa ang akon mga kamot . . . Indi ka na magpangduhadoha, kundi magtuo!" (20:27)

lat ini agod magtuo kamo" nga si Jesus amo ang Cristo, ang Anak sang Dios, kag paagi sa sini nga pagtuo may kabuhi kamo sa iya ngalan.

Nagpakita si Jesus sa Pito ka mga Gintuton-an

21 Sa tapos sini nga mga hitabo si Jesus nagpakita liwat sa iya mga gintuton-an didto sa Linaw sang Tiberias. Amo ini ang paagi sang iya pagpakita. ²Si Simon Pedro, si Tomas nga gintawag ang Kapid, si Natanael nga taga-Cana sa Galilea, ang mga anak ni Zebedeo, kag ang duha pa gid ka mga gintuton-an ni Jesus nagatilipon didto. ³Si Simon Pedro nagsiling sa ila, "Mangisda ako."

Nagsiling sila sa iya, "Maupod kami sa imo." Gani naglakat sila kag nagsakay sa sakayan, pero sa sadto nga gab-i wala gid sila sing may nakuha. ⁴Sang naga-butlak na ang adlaw, si Jesus didto nagatindog sa baybayon, pero ang mga gintuton-an wala makakilala nga si Jesus yadto. ⁵Dayon nagsiling sia sa ila, "Mga anak, may kuha bala kamo?"

"Wala gid," sabat nila.

⁶Nagsiling sia sa ila, "Iladlad ninyo ang inyo sahid sa tuo nayon sang sakayan, kag may makuha kamo." Gani ginladlad nila ang sahid kag indi sila makasarang sa pagbatak, kay sa pagkadamo sang ila nakuha nga isda.

⁷Ang gintuton-an nga hinigugma ni Jesus nagsiling sa kay Pedro, "Ang

^uagod magtuo kamo: sa iban nga teksto agod magpadayon kamo sa pagtuo.

Ginoo ini!” Sang pagkabati ni Simon Pedro nga ang Ginoo yadto, gintampi niya ang iya bayu (kay gin-uba niya ini) kag nagsugbo sa tubig. ⁸Ang iban nga mga gintuton-an nga yadto sa sakayan nagdungka nga nagabutong sang sahid nga puno sang mga isda, kay ang ila kalayuon sa baybayon mga 50 man lang ka dupa. ⁹Sang pagtakas nila, may nakita sila nga nagatumpok nga baga nga may ginasugba nga isda kag may tinapay nga natungtong didto. ¹⁰Dayon si Jesus nagsiling sa ila, “Dala kamo diri sang isda nga bag-o lang ninyo nakuha.”

Ginbutong niya ang sahid pa higad nga puno sang dalagku nga mga isda. (21:11)

¹¹Si Simon Pedro nagsaka sa sakayan kag ginbutong niya ang sahid pa higad nga puno sang dalagku nga mga isda nga ang kadamuon 153 ka bilog. Wala magisi ang sahid bisan tama ini kadamo. ¹²Si Jesus nagsiling sa ila, “Dali kamo kag magpamahaw.” Wala gid sing isa sang mga gintuton-an nga nangahas sa pagpamangkot sa iya kon sin-o sia, kay nakilala nila nga sia amo ang Ginoo. ¹³Gani nagpalapit si Jesus, nagkuha sang tinapay, kag ginhatagan sila. Amo man ang ginhimo niya sa isda.

¹⁴Ikatlo na ini nga pagpakita ni Jesus sa iya mga gintuton-an sa tapos sia mabanhaw.

Si Jesus kag si Pedro

¹⁵Sang nakakaon na sila, nagsiling si Jesus kay Simon Pedro, “Simon, anak ni Juan, ginahigugma mo bala ako sing labi sini sa ila?”

Nagsabat sia, “Huo, Ginoo, nakahibalo gid ikaw nga ako nagahigugma sa imo.”

Si Jesus nagsiling sa iya, “Tatapa ang akon mga cordero.” ¹⁶Sa liwat si Jesus nagsiling sa iya, “Simon, anak ni Juan, ginahigugma mo bala ako?”

Nagsabat sia, “Huo, Ginoo, nakahibalo gid ikaw nga ako nagahigugma sa imo.”

Si Jesus nagsiling sa iya, “Tatapa ang akon mga karnero.” ¹⁷Sa ikatlo ka bes nagsiling si Jesus, “Simon, anak ni Juan, ginahigugma mo bala ako?”

Si Pedro nagkasubo kay katatlo na sia pamangkuton ni Jesus, “Ginahigugma mo bala ako?” Kag nagsiling si Pedro sa iya, “Ginoo, ikaw nakahibalo sang tanan, kag ikaw nakahibalo gid nga ako nagahigugma sa imo!”

Si Jesus nagsiling sa iya, “Tatapa ang akon mga karnero. ¹⁸Nagasiling ako sa imo sang matuod: sang ikaw bataon pa, nagawagkos ka sang imo kaugalingon kag nagakadto sa bisan diin nga luyag mo; pero kon tigulang ka na, untayon mo ang imo mga kamot, kag iban na ang magawagkos sa imo kag magadala sa imo sa diin indi ka luyag magkadto.” ¹⁹(Ginsiling ini ni Jesus sa pagpahayag kon sa ano nga paagi mapatay si Pedro, kag magahimaya sa Dios.) Dayon nagsiling si Jesus sa iya, “Sunod ka sa akon!”

Si Jesus kag ang Isa ka Gintuton-an

²⁰Nagbalikid si Pedro kag iya nakita nga nagasunod ang hinigugma nga gintuton-an ni Jesus, sia nga nagsandiay gid kay Jesus sa panihapon kag nagpamangkot, “Ginoo, sin-o bala ang magaluib sa imo?” ²¹Sang pagkakita ni Pedro sa iya, nagsiling sia kay Jesus, “Ginoo, ano bala ang madangatan sini nga tawo?”

²²Si Jesus nagsabat sa iya, “Kon luyag ko nga magkabuhi sia tubtob sa

akon pagkari, ano bala ina sa imo? Sunod ka sa akon!”

²³Gani naglapnag ang balita sa mga sumolunod ni Jesus nga yadtong gintuton-an indi mapatay. Pero si Jesus wala magsiling nga indi sia mapatay, kundi nagsiling sia, “Kon luyag ko nga magkabuhi sia tubtob sa akon pagkari, ano bala ina sa imo?”

²⁴Ini sia amo ang gintuton-an nga

nagpamatuod kag nagsulat sini nga mga butang, kag aton nahibaluan nga ang iya ginasiling matuod.

Ang Katapusan

²⁵Karon, may madamo pa nga mga butang nga ginhimo si Jesus. Kon isaisahon sila sulat, ginabanta ko nga indi mag-igo sa bug-os nga kalibutan ang tanan nga libro nga pagasulaton.